

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Teritoriální studia

Bakalářská práce

2024

Evelína Beníšková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Teritoriální studia

**Sebeprezentace Ruska v pořadu Večer s Vladimírem
Solovjovem na příkladu ústupu z Chersonu**

Bakalářská práce

Autorka práce: Evelína Beníšková

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1.1 Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

1.1 Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.

1.1 Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 25. dubna 2024

Evelína Beníšková

Bibliografický záznam

BENÍŠKOVÁ, Evelína. *Sebeprezentace Ruska v pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem na příkladu ústupu z Chersonu*. Praha, 2024, 52 stran. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Teritoriální studia. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Rozsah práce: 60 255 znaků

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje způsobu sebe prezentace Ruska v propagandistickém televizním pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem. Výzkum je zasazen do období ústupu ruských vojsk z Chersonu, který proběhl v listopadu 2022 a který byl v rámci ruské války proti Ukrajině významnou událostí. V jádru práce je zkoumáno, jak je v pořadu Rusko přítomnými hosty prezentováno a jak je k tomu využíván princip protikladů, tedy nepřímého definování Ruska na základě definování jeho opaku – v tomto případě Západu. Práce nejprve představuje pojem propaganda, který blíže vysvětluje, a také se zaměřuje konkrétně na propagandu ruskou, aby bylo zřetelnější, s čím je v samotné analýze pracováno. Následně je představen kontext války na Ukrajině, čímž práce dává do souvislosti ústup ruských vojsk z Chersonu. Následně jsou analyzovány čtyři díly pořadu, které byly natáčeny a vysílány bezprostředně před, v průběhu a po ústupu z Chersonu. Autorka v těchto dílech zkoumá, jak je v nich Rusko prezentováno a jak jsou k jeho prezentaci využívány definice Západu. Identifikuje v nich výroky přítomných propagandistů, které zřetelně popisují Západ a zároveň nepřímo také Rusko samotné. Následně už jsou konkrétní definice syntézou porovnány s jejich protiklady, a to za pomoci poststrukturalistické analýzy.

Práce v závěru zodpovídá výzkumnou otázku a uvádí, že je Rusko ve válce proti Ukrajině prezentováno především jako oběť, zatímco NATO jako agresor. Zároveň potvrzuje hypotézu, že je v pořadu Rusko nepřímo prezentováno za pomoci protikladů, tedy skrze popisování Západu, vůči kterému se vymezuje. Autorka také konstatuje, že je důsledkem toho v pořadu prohlubován tradiční diskurz ruské národní identity, který staví Rusko vůči Západu do opozice.

Abstract

This bachelor thesis examines the way Russia presents itself in the propagandistic TV show Evening with Vladimir Solovyov. The research is set against the backdrop of the retreat of Russian troops from Kherson, which took place in November 2022 and was a significant event within the context of the Russian war against Ukraine. The core of the thesis investigates how Russia is portrayed by the show's guests and how the principle of contrasts

is utilized, defining Russia indirectly by contrasting it with the West. Firstly, the thesis introduces the concept of propaganda, providing a closer explanation of the term, and focuses specifically on Russian propaganda to clarify the analytical framework. Subsequently, the context of the war in Ukraine is presented, contextualizing the retreat of Russian troops from Kherson. Four episodes of the show, which were recorded and broadcasted immediately before, during, and after the retreat from Kherson, are then analyzed. The author examines how Russia is presented in these episodes and how definitions of the West are used in its portrayal. Statements by the propagandists describing the West are identified, indirectly characterizing Russia as well. Then, specific definitions are compared with their opposites through post-structuralist analysis.

Finally, the thesis answers the research question, stating that in the context of the war against Ukraine, Russia is presented as a victim, while NATO is portrayed as the aggressor. It confirms the hypothesis that Russia is indirectly presented in the show through contrasts with the West. The author also concludes that this deepens the traditional discourse of Russian national identity, positioning Russia in opposition to the West.

Klíčová slova

Propaganda, Rusko, válka proti Ukrajině, Vladimir Solovjov, Večer s Vladimirem Solovjovem, sebe prezentace, národní identita

Keywords

Propaganda, Russia, war in Ukraine, Vladimir Solovyov, Evening with Vladimir Solovyov, self-presentation, national identity

Title

Russia's self-presentation on Evening with Vladimir Solovyov on the example of the Kherson retreat

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, PhDr. Janu Šírovi, Ph.D., za odborné konzultace a přínosné rady při psaní práce.

Obsah

Úvod	8
1. Teorie propagandy	14
1.1 Definice pojmu propaganda.....	14
1.2 Rozdíl mezi propagandou a dezinformací	15
1.3 Typologie propagandy	16
2. Ruská propaganda.....	18
2.1 Způsoby šíření ruské propagandy	18
2.2 Cíle ruské propagandy	21
2.3 Sebe prezentace Ruska při šíření propagandy	22
3. Válka proti Ukrajině	24
3.1 První fáze konfliktu: 2014–2015	24
3.2 Druhá fáze konfliktu: 2015–2022	25
3.3 Třetí fáze konfliktu (=válka): Únor 2022–současnost.....	26
3.4 Ruský ústup z Chersonu	26
4. Analýza pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem	28
1. Díl vysílaný 8. listopadu 2022	30
2. Díl vysílaný 9. listopadu 2022	32
3. Díl vysílaný 10. listopadu 2022	33
4. Díl vysílaný 13. listopadu 2022	35
5. Sebe prezentace Ruska v pořadu	36
Závěr	40
Summary.....	41
Použité prameny	44
Použitá literatura.....	46

Úvod

CHARAKTERISTIKA PRÁCE

Tato bakalářská práce se zabývá sebereprezentací Ruska v propagandistickém pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem. Jádrem práce je analýza konkrétně čtyř dílů pořadu, které byly natáčeny bezprostředně před, v průběhu a po ústupu ruských vojsk z ukrajinského Chersonu mezi 9. a 11. listopadem 2022, tedy během současné ruské války proti Ukrajině. Cílem zkoumání je následně zjistit, jakým způsobem se Rusko v pořadu prezentuje, respektive jak Rusko prezentují přítomní hosté svými propagandistickými výroky.

VYMEZENÍ TÉMATU

Pořad byl vybrán proto, že je vysílán téměř denně na nejsledovanější ruské státní televizi Rossiya 1, kterou za účelem zpravodajství sleduje pravidelně téměř polovina ruské populace nad 18 let.¹ Práce proto nabídne vhled do propagandistických narativů, které formují obraz Ruska, které značná část ruské společnosti konzumuje a podle nichž se následně politicky orientuje. Období ústupu ruských vojsk z Chersonu bylo pro zkoumání pořadu vybráno proto, že se jednalo o významnou a časově pevně ohraničenou událost, která byla signifikantní pro Rusko samotné a která vyvolala poměrně silnou politickou reakci. Díky tomu zazněla ve zkoumaných dílech pořadu silnější proruská rétorika, která byla jasněji identifikovatelná.

RELEVANCE TÉMATU

Důvodem pro zpracování daného tématu je mimo jiné absence vědeckého zkoumání pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem. Ačkoliv je Vladimir Solovjov jedním z nejvýraznějších propagandistů Putinova režimu a svými výroky se dostal do povědomí i mimo území Ruska, jeho působení ani zmíněný pořad nejsou v české akademické sféře detailněji prozkoumány. Stejně tak je zde zřejmý nedostatek zkoumání toho, jak se Rusko skrze šíření propagandy samo prezentuje. Práce může tedy přinést bližší porozumění Rusy frekventovaně sledovaného pořadu a zároveň nabídnout vhled do tvorby obrazu Ruska za pomoci jeho

¹ „Most Popular TV News Channels Russia 2023“, *Statista* (únor 2023), <https://www.statista.com/statistics/1094481/russia-most-watched-tv-channels-for-news/> (staženo 7. března 2024).

vlastní propagandy. Společensky pak může být práce přínosná z důvodu popsání propagandistických narativů, které se v pořadu objevily a které se mohly a stále mohou objevit i na české dezinformační scéně. Konkrétní narativy bude pak možné přímo spojit s ruskou propagandou, respektive s propagandou šířenou v daném pořadu.

STRUKTURA PRÁCE

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část a na praktickou část, která se zabývá samotným výzkumem pořadu.

První kapitola je věnována teoretickému vysvětlení termínu propaganda, jelikož se jedná o široký pojem, který je třeba jasně definovat a odlišit od pojmu dezinformace. Propaganda má více podob, je velmi různorodá. Proto je potřeba nastínit, s jakými typy propagandy se můžeme setkat, abychom ji mohli i ve výzkumu práce s jistotou identifikovat. Následně se druhá kapitola věnuje konkrétněji propagandě ruské, která je svým rozsahem i funkcí poměrně specifická. V této části práce jsou nastíněny způsoby šíření ruské propagandy i její cíle, které nejsou sice ruskou vládou oficiálně definovány, z jednotlivých narativů jsou ale dostatečně jasně čitelné. Zde je také krátce popsán i způsob sebe prezentace Ruska skrze propagandu, což bude teoreticky více nastíněno v následujících řádcích, které se budou věnovat metodologii. V neposlední řadě se práce ve třetí kapitole věnuje také ruské válce proti Ukrajině, kterou stručně představuje a pro lepší orientaci v čase ji rozděluje do tří fází, které se liší mírou vojenského zapojení. Ve zkoumaném pořadu se o dění na Ukrajině hovoří, je okrajově zmiňován i historický vývoj událostí, a proto je základní orientace v kontextu konfliktu pro pochopení výzkumu klíčová.

Ve čtvrté kapitole už je prováděn samotný výzkum. Metodou diskurzivní analýzy jsou zkoumány čtyři díly videozáznamů pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem, které byly natáčeny a vysílány v průběhu ústupu ruských vojsk z Chersonu. U každého dílu je uvedena jeho délka i seznam přítomných hostů, aby bylo jasně vysvětleno, kdo je autorem jakého výroku.

V závěru práce shrnuje získané poznatky a navazuje je na metodu poststrukturalistické diskurzivní analýzy. Zároveň zodpovídá výzkumnou otázku, a tedy jasně popisuje, jakým způsobem je Rusko v pořadu prezentováno a jak k tomu využívá princip protikladů, tedy charakteristiky *my* jako Rusko a *oni* jako Západ. Potvrzuje také stanovenou hypotézu, že je Rusko v pořadu hosty nepřímou prezentováno skrze šíření propagandy namířené proti *ostatním* (což bude v dalších řádcích blíže vysvětleno).

TERMINOLOGIE

Pro účely práce je třeba jasně definovat především dva pojmy, které budou v textu frekventovaně používány. Tím prvním je propaganda, jejíž definici formuloval americký politolog Harold Lasswell už v roce 1927 a se kterou práce v jádru zkoumání pracuje. Lasswell shrnuje propagandu jako řízení kolektivních postojů pomocí manipulace s významnými symboly.² Jelikož se jedná o velmi komplexní pojem, bude blíže vysvětlen hned v první kapitole, kde práce představí mimo jiné také typy propagandy.

Druhým pojmem, který je třeba jasně vymežit, je Západ. Označení může znamenat různé věci v závislosti na mluvčím a kontextu. V této práci se však pracuje s jeho politologickým významem, který Západem označuje demokratické země Evropy a také všechny země, jejichž kultura je silně ovlivněna tradičními evropskými hodnotami – tedy také Spojené státy americké nebo například Austrálii.³

METODOLOGIE

Metodologií, která byla pro práci zvolena, je poststrukturalistická diskurzivní analýza. Ta se zakládá na definování významů skrze jejich protiklady, čímž jsou utvářeny protiklady binární. Pracuje s předpokladem, že mluvčí formuje svůj vlastní význam skrze vymezení se vůči jinakosti reprezentované *tím druhým* neboli *ostatními*. Tím, že je definován opak, je definován i mluvčí sám a identita aktéra je tak nepřímo tvořena.⁴

Jak uvádí Millikenová, která se zabývala ve své práci diskurzí v rámci studia mezinárodních vztahů, psaný text či mluvený projev nikdy nevytváří pouze jeden význam. „*Místo toho jsou v implicitních nebo explicitních paralelách nebo kontrastech označeny i jiné věci (jiné subjekty) a skrze jejich přísudky jim jsou přiřazeny významové atributy,*“ popisuje v článku *The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research*

² Harold D. Lasswell, „The Theory of Political Propaganda“, *The American Political Science Review* 21, č. 3 (1927): 627 – 631.

³ Více je o historii pojmu Západ a jeho interpretacích možno dohledat v práci amerického historika Williama H. McNeilla: <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2016/07/WH-McNeil-What-We-Mean-by-the-West.pdf>.

⁴ Vít Beneš a Petr Drulák. *Metodologie výzkumu politiky* (Praha: Sociologické nakladatelství, 2019), 289.

and Methods.⁵ Cílem poststrukturalistické analýzy je proto rozplést vytvořenou významovou strukturu a identifikovat, jaké atributy jsou jednotlivým subjektům přisuzovány.⁶

Systém protikladů se objevuje také v ruské národní identitě, kterou se ve své práci zabýval Iver B. Neumann, politolog a profesor mezinárodních vztahů na Londýnské škole ekonomie a politických věd. Ruská národní identita byla v posledních staletích utvářena mimo jiné i na principu, že je Rusko vůči *Ostatním* v opozici. *Ostatními* byla vždy myšlena Evropa, jelikož udávala na evropském kontinentě směr dalšího vývoje. Rusko se proti tomuto pořádku stavělo do opozice a samo se ve svých národních diskurzích proti Evropě vymezovalo.⁷ Ve 20. století začal být *Ostatními* místo Evropy označován Západ, a to kvůli bipolárnímu uspořádání světa po konci druhé světové války.

Rusko se tedy začalo stavět do opozice vůči Západu, což je praktikováno dodnes. Pokud navážeme tuto tradici na princip poststrukturalistické diskurzivní analýzy a budeme chtít popsat Rusko, můžeme k tomu použít právě jeho popis Západu, jelikož se samo definuje pomocí binárních protikladů.

ANALÝZA POŘADU

V hlavní části práce jsou analyzovány čtyři díly pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem, které byly natáčeny a vysílány bezprostředně před, během a po ústupu ruských vojsk z Chersonu.

Autorka si nejprve vytyčila datový korpus výzkumu, který je ohraničen časovým obdobím ústupu ruských vojsk z Chersonu mezi 9. a 11. listopadem 2022. Vybrala proto díly pořadu, které byly vysílány 8., 9., 10. a 13. listopadu téhož roku, a pracovala s předpokladem, že právě v tomto období byla v pořadu rétorika vůči Západu jednoznačnější, agresivnější a jasněji identifikovatelná než za běžných okolností. Předpokládala, že díky tomu bude možné popsat, jaké atributy dávají přítomní hosté Západu a jak skrze to definují také Rusko samotné.

Následně autorka zhlédla čtyři vybrané díly pořadu, a to na platformě Smotrim. Na ní je shromažďován veškerý video a audio obsah produkovaný Všeruskou státní televizní a

⁵ Jennifer Milliken, „The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods,“ *European Journal of International Relations* 5, č. 2 (červen 1999): 232, <https://doi.org/10.1177/1354066199005002003> (staženo 24. dubna 2024).

⁶ Beneš a Drulák, *Metodologie výzkumu politiky*, 289.

⁷ Iver B. Neumann, *Russia and the Idea of Europe: A Study in Identity and International Relations* (Londýn: Taylor & Francis Group, 2016): 186, <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=4710508> (staženo 24. dubna 2024).

rozhlasovou společností. V jednotlivých dílech hledala konkrétní vyjádření, která zmiňovala Západ či Ukrajinu a která tyto *Ostatní* (ve vztahu k Rusku) různými atributy jasně popisovala. V průběhu sledování dílů byly tedy identifikovány výroky, kterými jejich autoři definovali rozdíl mezi *my* a *ostatní*. Za *my* bylo v tomto případě považováno Rusko, jelikož v pořadu mluví proruští propagandisté, a za *ostatní* nebo *oni* byl obecně brán Západ a Ukrajina.

Následně autorka použila metodu syntézy a identifikované výroky navázala na poststrukturalistickou analýzu. Za použití principu protikladů zjistila, jak je skrze vyřknuté popisy Západu popsáno Rusko. Tato metoda, která využívá binární protiklady, je poměrně fluidní a nemá stabilní hranice, což může být také jejím nedostatkem. V průběhu ústupu ruských vojsk z Chersonu se ale v pořadu objevila silnější proruská rétorika a výroky hostů byly dostatečně agresivní, aby bylo možné jasně identifikovat jejich záměr definovat a určitým způsobem označit *ostatní* – a skrze to definovat i samotné Rusko.

REŠERŠE LITERATURY

Teoretická část bakalářské práce je vypracována na základě odborné literatury, která se jednotlivými tématy zabývá.

K vymezení pojmu propaganda byla použita definice⁸ významného politologa 20. století Harolda Lasswella, který se věnoval behaviorální politologii. Ačkoliv je jeho definice téměř sto let stará, je svou výstižností stále aktuální. K rozdělení propagandy podle jejího účelu i původu byl použit teoretický rámec Gartha Jowetta a Victorie O'Donnellové⁹, renomovaného profesora historie a komunikace na univerzitě v Houstonu, a emeritní profesorky komunikace na státní univerzitě v Montaně. Jejich rozdělení na bílou, černou a šedou může pomoci lépe pochopit komplexnost propagandy a to, že není vždy jasně čitelná. Co se konkrétně ruské propagandy týče, využívá práce především souhrnnou analýzu Eleny Vartanové, která je profesorkou a děkankou na Fakultě žurnalistiky Moskevské státní univerzity. Ve svém výzkumu¹⁰ se zabývá především ruským mediálním systémem a její expertíza je pro tuto práci přínosem.

⁸ Harold D. Lasswell, „The Theory of Political Propaganda“, *The American Political Science Review* 21, č. 3 (1927): 627 – 631.

⁹ Garth Jowett a Victoria O'Donnell, *Propaganda & persuasion* (Los Angeles: Sage Publications, 2015).

¹⁰ Elena Vartanova, „Media Landscapes: Russia“, *Media Landscapes* (2019), <https://medialandscapes.org/country/russia> (staženo 7. března 2024).

Co se kontextu ohledně ruské války proti Ukrajině týče, čerpá práce hned z několika odborných periodik. Z důvodu aktuálnosti tématu, které je stále zpracovávané, není výběr odborných knih a dalších zdrojů nijak široký, což může pro práci znamenat problém. Čerpáno je zde především z knihy *The Russo-Ukrainian War*¹¹, kterou v roce 2022 napsal historik Serhij Plochij. Plochij je profesorem ukrajinské historie na Harvardově univerzitě, kde zároveň řídí Ukrajinský výzkumný institut. Jeho práce podává historický přehled rusko-ukrajinských vztahů, jež vyústily v současnou válku, a zaměřuje se i na její průběh do konce roku 2022, tedy ústupu z Chersonu včetně.

V praktické části jsou analyzovány díly pořadu *Večer s Vladimírem Solovjovem*, které jsou volně dostupné na webových stránkách Smotrim. Výsledky zkoumání jsou pak popsány za pomoci poststrukturalistické diskurzivní analýzy, kterou ve své knize *Metodologie výzkumu politiky* představuje Vít Beneš a Petr Drulák. Kniha je praktickým návodem na realizaci výzkumu i prezentaci jeho výsledků a dostatečně srozumitelně popisuje i metodu, která je používána v této bakalářské práci.

Kompletní seznam použité literatury je uveden na konci práce.

¹¹ Plochy, Serhii. *The Russo-Ukrainian War*. Londýn: Allen Lane, 2023.

1. Teorie propagandy

1.1 Definice pojmu propaganda

Klíčovým pojmem, který je třeba plně chápat, je propaganda, jelikož bude v jádru práce s propagandou pracováno. Jejích definicí je hned několik¹², pro účely této bakalářské práce ale poslouží nejlépe popis, který formuloval americký politolog Harold Lasswell v roce 1927 a který se zaměřil na její tvorbu. Ten shrnuje propagandu jako řízení kolektivních postojů pomocí manipulace s významnými symboly.¹³

Lasswell definuje kolektivní postoje jako tendence společnosti jednat podle určitých hodnotových vzorců. Nejedná se podle něj o časově stálý přístup jednoho celku, nýbrž o rozložení individuálních činů.¹⁴

Významné symboly jsou pak podle Lasswella příslušenstvím, které se k vyjadřování takových postojů používá. Jedná se o předměty a výrazy, které mají v dané společnosti určitý význam. Mezi ně může patřit například zatnutá pěst nebo ostrý hlas. Jak uvádí Lasswell, kromě vyjadřování postojů mohou symboly sloužit také k definování postojů nových.¹⁵

Lasswell ve své teorii zohledňuje válečnou propagandu, která je pro tuto práci nejvíce relevantní. Vysvětluje, že taková propaganda využívá relativně zřetelné primární objekty, jimiž je nepřítel, spojenec a neutrální strana. Tyto symboly pak prezentuje takovým způsobem, aby se vůči nim vytvořil určitý postoj a aby se stal etickou zásadou v dané společnosti. Taková společnost je podle Lasswella následně méně náchylná k propagandě nepřítele a má větší odhodlání nad rivalem zvítězit.¹⁶ Právě takto tvořená a následně využívaná propaganda bude jádrem zkoumání této práce.

Lasswell následně v roce 1948 identifikoval ve své práci *The Communication of Ideas* celkem pět klíčových složek propagandy, a to za pomoci těchto pěti otázek: Kdo? Komu? Říká co? Na jakém kanále? A s jakým účinkem? Pokud chceme tedy danou propagandu popsat, musíme zjistit, kdo je jejím komunikátorem, kdo jejím určeným publikem, jaká

¹² Více definicí pojmu propaganda je možné dohledat v knize od Jowetta a O'Donnellové, *Propaganda & Persuasion*. Hned v první kapitole autoři nabízejí definice několika akademiků a akademiček napříč historií. (Garth Jowett a Victoria O'Donnell, „What Is Propaganda, and How Does It Differ From Persuasion“, in *Propaganda & persuasion* (Los Angeles: Sage Publications, 2015).

¹³ Lasswell, *The Theory of Political Propaganda*, 627.

¹⁴ *Ibid.*, 628.

¹⁵ *Ibid.*, 627.

¹⁶ *Ibid.*, 629–630.

zpráva či informace je sdělována, jakým médiem je zpráva komunikována a jaký je její dopad na příjemce.¹⁷ Bakalářská práce bude pracovat se všemi zmíněnými složkami propagandy, přičemž nejsilnější důraz dá na charakter a obsah komunikovaných zpráv.

Lasswellova teorie se mnohokrát stala terčem akademické kritiky, především kvůli nedostatkům v Lasswellově zkoumání. Podle autorů Jowetta a O'Donnellové, kteří zformulovali jednu z typologií propagandy a jejichž závěry bude práce taktéž používat, nezahrnoval Lasswellův model otázku *Proč?*.¹⁸ Průkopník studia public relations Edward L. Bernays pak v roce 1942 upozornil na fakt, že Lasswell během definování propagandy opomněl faktor marketingu, který s propagandou úzce souvisí.¹⁹ Pro účely práce je nicméně Lasswellův popis dostačující.

1.2 Rozdíl mezi propagandou a dezinformací

Pro plné chápání definice propagandy je třeba rozeznat i její odlišení od pojmu dezinformace.

Jak bylo vysvětleno v kapitole výše, propaganda označuje řízení kolektivních postojů. Jedná se tedy o komplexní a obsáhlou praxi, která má mnoho úrovní a která je do určité míry jasně řízená a strukturalizovaná. Propaganda pracuje jak s dezinformacemi, tak i s informacemi pravdivými, kvůli čemuž může být hůře rozpoznatelná. Jejím cílem je vytvořit názor na určitou problematiku, popřípadě již existující názor prohloubit.

Oproti tomu dezinformace je nepravdivou informací, která je záměrně šířena. Unijní Expertní skupina pro falešné zprávy a online dezinformace definovala v roce 2018 dezinformaci jako nepravdivou, nepřesnou nebo zavádějící informaci, která je navržena, prezentována a propagována s cílem záměrně poškodit veřejnost nebo dosáhnout zisku.²⁰ Není nijak systematicky uspořádána do obsáhlejších celků, naopak může sloužit jako jeden z prostředků propagandy. Narozdíl od propagandy, která se snaží o vytvoření či podporu

¹⁷ Harold D. Lasswell, „The structure and function of communication in society“, in *The Communicaton of Ideas*, ed. L. Bryson (New York: Harper and Row, 1948), 37 – 51.

¹⁸ Jowett a O'Donnell, *Propaganda & persuasion*, 188.

¹⁹ Edward L. Bernays, „The Marketing of National Policies: A Study of War Propaganda“, *Journal of Marketing* 6, č. 3 (1942): 236–44, <https://www.jstor.org/stable/1245869> (staženo 3. března 2024).

²⁰ „Final Report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation“, *European Commission* (12. března 2018): 5, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/node/3245> (staženo 21. března 2024).

určitého postoje, je cílem samotné dezinformace pouze klamat.²¹

1.3 Typologie propagandy

Jelikož je propaganda komplexním problémem, existuje nejen mnoho jejích definic, ale také rozsáhlé pole její typologie. Tím snad nejklassičtějším rozdělením propagandy je její dělení na bílou, černou a šedou, které jsou popsány v souvislosti s jejich zdrojem a přesností sdělovaných informací.²² Mít základní přehled o typech propagandy je klíčové pro přehlednou orientaci v ruské propagandě, se kterou bude práce ve svém jádru pracovat a která v sobě kombinuje více typů najednou.

BÍLÁ PROPAGANDA

Bílá propaganda je v zásadě nejmírnější. Podle Jowetta a O'Donnellové pochází z jasně identifikovatelného zdroje a komunikované sdělení zní pravdivě a správně. Podstatou bílé propagandy je typicky přesvědčit publikum o dobrých úmyslech komunikátora a vzbudit v něm důvěru, které by se dalo později využít.²³

ČERNÁ PROPAGANDA

Černá propaganda je naopak tou nejužitočnější formou. Její zdroj je publiku zatajen, případně nesprávně uveden, a komunikovaná zpráva je založena na lžích a výmyslech. Úspěch černé propagandy nicméně není vždy garantovaný, jelikož záleží na ochotě samotného publika důvěryhodnost zdroje a pravdivost komunikované zprávy akceptovat. Aby byla černá propaganda úspěšná, musí být podle Jowetta a O'Donnellové pečlivě zasazena do správného společenského, kulturního a politického rámce.²⁴

ŠEDÁ PROPAGANDA

Šedá propaganda se pohybuje na pomezí bílé a černé a ze všech uvedených je nejrozšířenější. Zároveň je nejhůře identifikovatelná. Její zdroj může a nemusí být správně určen a důvěryhodnost komunikované zprávy je nejistá. Podle Jowetta a O'Donnellové může být

²¹ Michael Hameleers, „Disinformation as a context-bound phenomenon: toward a conceptual clarification integrating actors, intentions and techniques of creation and dissemination“, *Communication Theory* 33, č. 1 (únor 2023): 1, <https://academic.oup.com/ct/article/33/1/1/6759692> (staženo 21. března 2024).

²² Jowett a O'Donnell, *Propaganda & persuasion*, 20.

²³ *Ibid.*

²⁴ *Ibid.*, 21, 24.

mnohdy využívána k zesměšňování nepřítele skrze podsouvání příběhů.²⁵ z

Jak je podle výše nastíněné typologie zřetelné, propagandu můžeme rozdělit nejen podle pravdivosti komunikované zprávy, ale také podle důvěryhodnosti jejího zdroje, tedy komunikátora. Některé typy propagandy mohou být snadněji identifikované, jiné jsou naopak velmi efektivně skryté. Rozdělení propagandy na bílou, černou a šedou zapomíná sice na účel jejího autora či autorky, což do určité míry udává míru agresivity a rozsah propagandy, pro tuto práci bude ale výše uvedená typologie dostačující. Ruská propaganda, která je jádrem zkoumání, se čím dále více pohybuje v rozmezí propagandy šedé, i proto je v mnoha ohledech hůře identifikovatelná.

²⁵ Jowett a O'Donnell, *Propaganda & persuasion*, 24–25.

2. Ruská propaganda

Vedle původu či obsahu propagandy je klíčové brát v potaz také její dopady či zamýšlené cíle. V tomto ohledu je důležité zkoumat ruskou propagandu konkrétně, mít na mysli její specifické vlastnosti a dávat důraz na politický a společenský kontext, ve kterém je taková propaganda vytvářena a později konzumována. Následující kapitola se proto zaměří na způsoby šíření ruské propagandy, konkrétně na státní média a televizi, která je jádrem zkoumání práce. Nastíněny budou také její cíle a typický obsah.

2.1 Způsoby šíření ruské propagandy

Ruská propaganda je komplexním systémem. Šířena je mnoha způsoby a sít' jejích nositelů je ojediněle rozsáhlá a takřka všudypřítomná – ať už se jedná o soukromé společnosti, církve nebo například státní média.

SOUKROMÉ SPOLEČNOSTI

Kolem roku 2010 došlo celosvětově k nárůstu používání sociálních sítí, Ruska nevyjímaje. Především mladší generace začaly být aktivní na platformách jako je Messenger, Instagram nebo Telegram.²⁶ Právě na nich šíří soukromé společnosti cílený obsah a vytváří falešné profily, které dále například sdílí dezinformační narativy a ovlivňují tímto způsobem veřejné mínění.²⁷

Nejaktivnější soukromou společností, která ruskou propagandu šíří, je Russia's Internet Agency, známá také jako továrna na trolly. Skrze používání falešných internetových identit (takzvaných trollů) prosazuje RIA agendu Kremle na internetu a propaguje ji dále do společnosti.²⁸ RIA byla spojována i s ovlivňováním amerických voleb v roce 2016 a s šířením putinovské propagandy.²⁹ Dříve také svými aktivitami chránila zájmy vládnoucího režimu a zároveň podkopávala důvěryhodnost ruské liberální opozice, mezi kterou se řadili

²⁶ Vartanova, „Media Landscapes: Russia“.

²⁷ Ibid.

²⁸ Nathaniel Reynolds, „Power, Profit, and Denial: Understanding Prigozhin's Role“ in Putin's Not-So-Secret Mercenaries: Patronage, Geopolitics, and the Wagner Group, *Carnegie Endowment for International Peace* (1. července 2019): 4, <https://www.jstor.org/stable/resrep20986.5> (staženo 21. března 2024).

²⁹ Craig Kao a Jeff Silverman. „Infamous Russian Troll Farm Appears to Be Source of Anti-Ukraine Propaganda“, *ProPublica* (11. března 2022), <https://www.propublica.org/article/infamous-russian-troll-farm-appears-to-be-source-of-anti-ukraine-propaganda> (staženo 8. března 2024).

například Boris Němcov nebo Alexej Navalnyj.³⁰

CÍRKEV

Církev sehrála v politické historii mnohdy důležitou roli a není tomu jinak ani v případě ruského systému, ve kterém je nepostradatelná. I přesto, že se jedná o jednoho z nejméně očividných nositelů ruské propagandy, dezinformace šíří takřka nejsilněji a zneužívá k tomu svou náboženskou a morální autoritu. Ruská pravoslavná církev může přetvářet ruské hodnoty a diktovat, co je správné a co ne.

Ústředním tématem, který v dnešní době ruská pravoslavná církev pro své účely využívá, je koncept *Russkij Mir* neboli ruský svět. Ten vznikl v 90. letech po rozpadu Sovětského svazu a označoval touhu ruského obyvatelstva obnovit velikost své země, ať už geograficky, politicky nebo mocensky. Jedná se ve své podstatě o jakousi doktrínu ruského imperialismu a jednoty pravoslavného náboženství, což se účelově doplňuje s politickými ambicemi ruského prezidenta Vladimira Putina. Vize obrozeného Ruska je tak společným zájmem ruské vládnoucí autority i církve, což z ní činí optimálního nositele dezinformací produkovaných Kremlem.³¹

STÁTNÍ MÉDIA

Nejtypičtějším způsobem šíření ruské propagandy jsou státní média. Pod záminkou novinářské objektivity se v průběhu vlády Vladimira Putina začaly ve státních zpravodajských kanálech šířit propagandistické informace, které cílily jak na domácí publikum, tak na mezinárodní veřejnost.³² Propaganda je v Rusku šířena nejčastěji televizními kanály, i v dnešní době mají ale v zemi svou roli i tisk nebo webové zpravodajské zdroje.

Tištěné noviny v ruském mediálním systému stále hrají poměrně důležitou roli, a to i přesto, že jejich oběh a popularita v posledních letech klesají. Naopak vzrostla návštěvnost

³⁰ Iulia Iashchenko, „Understanding Russian Disinformation Strategies inside and Outside the Country“, *Aspenia Online* (4. června 2023), <https://aspensiaonline.it/understanding-russian-disinformation-strategies-inside-and-outside-the-country/> (staženo 7. března 2024).

³¹ Natalia Dubtsova, „From Pulpit to Propaganda Machine: Tracing the Russian Orthodox Church’s Role in Putin’s War“, *Reuters Institute for the Study of Journalism* (únor 2024), <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/pulpit-propaganda-machine-tracing-russian-orthodox-churchs-role-putins-war> (staženo 8. března 2024).

³² Thomas Campbell, Victoria Burnside Clapp a Matthew Wallin, „Russian State Media“, *American Security Project* (1. září 2014): 1, <http://www.jstor.org/stable/resrep06043> (staženo 11. března 2024).

jejich internetových domén.³³ Co se vlastnictví novinových vydavatelství týče, dominují mu v Rusku státní společnosti a soukromé holdingy, přičemž vláda Ruské federace je vydavatelem předních novin orientovaných striktně na domácí publikum. Řadí se mezi ně například *Rossijskaja gazeta*, *Parlamentskaja gazeta* nebo týdeník *Argumenty i Fakty*.³⁴

Co se rádia týče, i v této oblasti jsou v Rusku nejpobulárnější státem vlastněné kanály. Ty nabízí jak hudební obsah, tak i obsah zpravodajský. Jedná se například o *Radio Rossii*, *Vesti FM* nebo *Majak*, z nichž všechny spadají pod VGTRK neboli Všeruskou státní televizní a rozhlasovou společnost.³⁵

Ruská mediální scéna byla v posledních dekádách nejvýrazněji ovlivněna nástupem internetu, na kterém bylo vytvořeno mnoho zpravodajských zdrojů, včetně například *Ria.ru*, *Kp.ru* nebo *Rbc.ru*.³⁶ Počet jeho ruských uživatelů každým rokem stoupá a v roce 2021 přesáhl hranici 88 procent ruské populace.³⁷ Mezi nejvlivnější webové stránky šířící proruskou propagandu a dezinformace patří *RT*, *TASS* nebo *Sputnik News*, všechny financované ruskou vládou.³⁸ V Rusku nicméně stále přetrvává určitá digitální propast, která ovlivňuje digitální gramotnost v zemi, kvůli čemuž stále preferuje významná část ruské společnosti před webovými stránkami jinou formu zpravodajství.³⁹ Jak bude uvedeno v další části práce, nejčastěji se jedná o televizní vysílání.

Televize má na ruské mediální scéně centrální postavení a zastává několik rolí najednou. Její úlohou je udržování povědomí o národní identitě Rusů i informování o domácím a zahraničním dění.⁴⁰ Podle údajů statistického portálu Statista z roku 2023 sleduje v Rusku televizi téměř denně 57 procent obyvatelstva, přičemž pro 62 procent Rusů a Rusek představuje televize hlavní zdroj zpráv. V roce 2014 byla ještě televize hlavním zdrojem informací pro 87 obyvatelstva. Číslo tedy za posledních deset let poměrně výrazně kleslo, což souvisí s nárůstem popularity webových zdrojů, z nichž k začátku roku 2023 čerpalo

³³ „Print Media Subscription Rate in Russia 2021“, *Statista* (2. září 2022), <https://medialandscapes.org/country/russia/media/print> (staženo 11. března 2024).

³⁴ Vartanova, „Media Landscapes: Russia“.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Ibid.*

³⁷ „Russia – Place Explorer – Data Commons“, *Data Commons*, https://datacommons.org/place/country/RUS?utm_medium=explore&mprop=count&popt=Person&cpv=isInternetUser,True&hl=en (staženo 11. března 2024).

³⁸ Madeline Roache et al., „Russia-Ukraine Disinformation Tracking Center“, *NewsGuard* (8. března 2024), <https://www.newsguardtech.com/special-reports/russian-disinformation-tracking-center/> (staženo 11. března 2024).

³⁹ Vartanova, „Media Landscapes: Russia“.

⁴⁰ *Ibid.*

informace 42 procent ruské populace. V roce 2014 to bylo jen 29 procent.⁴¹ I přesto si ale udržuje televizní vysílání v Rusku dominantní postavení. Popularita sledování televize v její tradiční podobě se také liší mezi generacemi. Oproti celkové populaci sleduje televizi alespoň jednou týdně asi polovina mládeže mezi lety 12 a 24 let.⁴²

Státní televize jsou v Rusku ovládané Putinovo vládou a nabízejí širokou škálu programů. Mezi nejpopulárnější kanály se řadí *Rossija 1* nebo *Pervyj kanal*. Právě *Rossija 1* je kanálem nejsledovanějším, podle průzkumu z ledna 2023 ho sledovala téměř polovina ruského obyvatelstva.⁴³

Rossija 1 má ve své nabídce několik politických pořadů, které se vysílají téměř denně a jejichž podstatou je šířit vládní propagandu. Jejich obecným cílem je přesvědčit obyvatelstvo k podpoře ruského režimu a tu následně také udržovat. Když začala v únoru 2022 plnohodnotná invaze na Ukrajinu, upravily hlavní kanály program vysílání. Délka zábavného obsahu byla omezena, a naopak u zpravodajských a publicistických pořadů prodloužena.⁴⁴ Mezi ty nejsledovanější a nejpravidelnější pořady vysílané na *Rossija 1* patří *60 minut s Olgou Skabejevovou* nebo *Večer s Vladimírem Solovjovem*. Ten bude tato práce ve své hlavní části analyzovat.⁴⁵

2.2 Cíle ruské propagandy

Ač nejsou cíle propagandy ruskou vládou nikde oficiálně definovány, v posledních dekadách a letech bylo možné na základě opakujících se narativů a projevů autorit Putinovo vlády odpozorovat, jaká role je propagandě připisována.

V roce 2016 byl pod hlavičkou NATO Strategic Communications Centre of Excellence publikován článek Volodymyra Ohryzka, ukrajinského diplomata a bývalého ministra zahraničních věcí Ukrajiny. I přesto, že je text přes sedm let starý, byl vydán dva roky po anexi ukrajinského Krymu Ruskou federací a je relevantní i dnes, tedy dva roky po zahájení

⁴¹ „Most Popular Information Sources Russia 2023“, *Statista* (únor 2023), <https://www.statista.com/statistics/1094468/russia-main-news-and-information-sources/> (staženo 7. března 2024).

⁴² „Russia: Generation Z Media Use by Channel 2021“, *Statista* (květen 2021), <https://www.statista.com/statistics/1239191/russia-generation-z-media-use-by-channel/> (staženo 7. března 2024).

⁴³ „Most Popular TV News Channels Russia 2023“, *Statista*.

⁴⁴ Katarzyna Chavryło, „Weapons of Mass Destruction. Russian Television Propaganda in Wartime“, *OSW Centre for Eastern Studies*, č. 443 (6. května 2022): 2, https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/OSW_Commentary_443.pdf (staženo 12. března 2024).

⁴⁵ Iashchenko, „Understanding Russian Disinformation Strategies inside and Outside the Country“, *Aspenia Online*.

plnohodnotné invaze Ukrajiny. Ohryzko v něm shrnuje metody i cíle ruské propagandy, a to nejen vůči Ukrajině, ale i směrem k západním zemím a svému domácímu publiku.⁴⁶

Mezi nejčastější cíle ruské propagandy se podle Ohryzka řadí:

- destabilizování ukrajinského politického systému a odrazení ukrajinského obyvatelstva od jeho evropských aspirací,
- rozdělení jednoty Západu, tedy Evropské unie a Severoatlantické aliance,
- izolování ruské veřejnosti od objektivních informací a zesílení podpory Putinova režimu.

K dosažení těchto cílů využívá Rusko několik strategií, přičemž některé z nich svou frekvencí a silou vyčnívají. Vůči Ukrajině usiluje ruská propaganda o legitimizování své vojenské invaze, vůči Západu o něm, jakožto o svém nepříteli, utváří negativní a nepravdivý obraz, a vůči svému domácímu publiku vyzdvihuje historická fakta, která podporují nacionalistické smýšlení.⁴⁷

2.3 Sebe prezentace Ruska při šíření propagandy

Jak bylo v předchozích kapitolách vysvětleno, ruská síť nositelů propagandy je komplexní. Podstatou zprostředkovatelů propagandy je dosažení určitých cílů v domácí politice, v zahraniční politice i ve válce. K tomu využívají narativy, které mnohdy pracují s historickým i aktuálním politickým kontextem. Mezi nejpoužívanější způsoby manipulace s informacemi se řadí mimo jiné i překrucování historických faktů, šíření strachu a vytváření negativního obrazu o nepříteli, jak bylo již dříve uvedeno. Všechny zmíněné způsoby mají velmi podobné cíle a zároveň jeden společný důsledek, jelikož Rusko skrze šíření propagandy utváří mimo jiné i určitý obraz o sobě samém a ten pak prezentuje jak svému domácímu publiku, tak zahraniční veřejnosti.⁴⁸

POUŽÍVÁNÍ DISKURZU *MY A ONI*

Narativů, které ruská propaganda v souvislosti s válkou na Ukrajině šíří, je nespočet. Většina

⁴⁶ Volodymyr Ogrysko, „Russian information and propaganda war: some methods and forms to counteract“, *NATO Strategic Communications Centre of Excellence* (20. září 2016): 3, https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/volodymyr_ogrysko_article_12-09-2016.pdf (staženo 12. března 2024).

⁴⁷ Ondřej Prágr, „Russian Propaganda Strategies and Its Influence on Central Europe“, *Centrum pro bezpečnostní analýzy a prevenci* (14. února 2023), <https://cbap.cz/archiv/5286> (staženo 11. března 2024).

⁴⁸ Prágr, „Russian Propaganda Strategies and Its Influence on Central Europe“.

z nich tvrdí, že se Rusko namísto vyprovokování války brání vnější agresi, která přichází od Západu, a snaží se dosáhnout legitimních cílů, které zahrnují denacifikaci a demilitarizaci Ukrajiny. Ústředním principem těchto narativů je obecně používání pojmu Západu neboli kolektivního Západu, který v posledních letech označuje všechny země, jež následovaly Spojené státy v uvalování sankcí na Rusko.⁴⁹

Používané narativy jsou ve své podstatě konstruovány pomocí definování Západu jako opaku Ruska. Pokud chceme tedy popsat Rusko, můžeme k tomu použít jeho popis Západu, jelikož se samo definuje pomocí binárních protikladů a v opozici k Evropě jako celku, což bude v jádru výzkumu ukázáno. V tomto diskurzu je jako hrozba pro ruskou národní identitu vykreslován právě Západ a vyzdvihovány jsou historická jinakost a nepřátelství, které mezi Ruskem a Západem vždy panovalo.⁵⁰

Například válka proti Ukrajině je ruskou propagandou popisována jako boj dobra se zlem, přičemž Ukrajinci jsou vykreslováni jako fašisté a Rusové jako národ hájící pouze své právo na existenci. Je proto jasně vymezena hranice mezi *my* a *oni*. Charakter Ruska je tedy vytvářen ve vztahu s ostatními, a to skrze vymezení se vůči jinakosti reprezentované Západem, popř. Ukrajinou.

Jedná se o diskurz, který byl v ruské historii vždy velmi fluidně a nejasně vymezen a který do určité míry také utvářel ruskou národní identitu, která se zakládá na výjimečnosti. V minulém století například zahrnoval Sovětský svaz státy, které se řadily k pojmu *my*, po rozpadu SSSR se ale připojily optikou Ruska ke skupině *oni* a ruská národní identita tímto utrpěla. Nebylo tedy vždy jasné, kdo patří k *my* a kdo patří k *oni*. To se ale výrazně změnilo v roce 2014, když Rusko zahájilo agresi proti Ukrajině a jednotlivé státy Evropy si poměrně jasně vybraly stranu, na které budou stát.⁵¹

Než se práce přesune k samotné analýze ruské propagandy, která princip protikladů používá a která tak Rusko určitým způsobem prezentuje, bude nejprve krátce uvedena samotná válka na Ukrajině i ústup ruských vojsk z Chersonu do historického a aktuálního kontextu, aby byly propagandistické narativy, které se ve zkoumaném pořadu objevují, lépe pochopitelné.

⁴⁹ Vera Tolz, „Truth with a Z“, 356.

⁵⁰ Igor Zevelev, „Russian National Identity and Foreign Policy,“ *Center for Strategic and International Studies* (1. prosince 2016): 14, <https://www.jstor.org/stable/resrep23235> (staženo 21. dubna 2024).

⁵¹ *Ibid.*, 11–12.

3. Válka proti Ukrajině

Jádro zkoumání práce je zasazeno do období ústupu ruských vojsk z ukrajinského Chersonu na podzim roku 2022. V ruské propagandě, konkrétně v diskusích ve zkoumaném pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem, jsou mnohdy využívány reference, které na dění na Ukrajině od roku 2014 odkazují. Proto je potřebné tamní nejdůležitější události zmínit a uvést je do kontextu.

Současná válka Ruska proti Ukrajině, která ve svém plném rozsahu začala 24. února 2024, je mnohdy nazývána plnohodnotnou invazí, což je termín, který upozorňuje na fakt, že ruská agrese vůči Ukrajině byla rozpoutána už v roce 2014. Rusko-ukrajinskou válku můžeme tedy pro lepší orientaci chronologicky rozdělit do tří fází.

3.1 První fáze konfliktu: 2014–2015

Období mezi lety 2014 a 2015 bylo první fází války. V něm došlo k prvotní ruské invazi na Ukrajinu, k anexi ukrajinského poloostrova Krym a k rozpoutání separatistické války na Donbase, východě Ukrajiny.⁵²

Bezprostředním důvodem k prvotním násilnostem na Donbase byla série ukrajinských protestů na kyjevském náměstí Majdanu, které se konaly na přelomu roku 2013 a 2014. Jejich cílem bylo nasměrovat Ukrajinu na Západ a blíže k Evropské unii, což byl vývoj, který šel proti zájmům Ruska. Moskva se proto v únoru 2014 rozhodla zasáhnout a použít vojenské prostředky k obsazení Krymu, rozpoutání války na Donbase a udržení Ukrajiny v ruské sféře vlivu.⁵³

V září 2014 došlo po půl roce bojů v hlavním městě Běloruska mezi zástupci Ukrajiny a Ruska k podpisu první minské dohody. Ukrajina byla nucena stáhnout své ozbrojené síly z Luhanské oblasti a jihovýchodní části Doněcké oblasti, zatímco mělo okamžitě začít platit oboustranné příměří.⁵⁴ V listopadu Ruskem kontrolovaní separatisté uspořádali v Doněcké a Luhanské oblasti volby, které byly mezinárodním společenstvím odsouzeny jako

⁵² Viktoriya Fedorchak, *The Russia-Ukraine War: Towards Resilient Fighting Power* (Oxford: Taylor & Francis Group, 2024), 44.

⁵³ Marek Menkiszak, „Why War Came to Ukraine“, *Russia's Long War on Ukraine*, German Marshall Fund of the United States (1. února 2016): 1, <https://www.jstor.org/stable/resrep19013.4> (staženo 12. března 2024).

⁵⁴ Oleksiy Haran a Petro Burkovsky, „Ukraine after the Minsk Agreements“, *What does Ukraine think?*, *European Council on Foreign Relations* (2015): 19, <https://www.jstor.org/stable/resrep21660.5> (staženo 16. března 2024).

nelegitimní.⁵⁵ Mezi zářím 2014 a lednem 2015 pak tyto jednotky na frontě postoupily a obsadily dodatečně více než 500 kilometrů čtverečních za dohodnutou linií příměří.⁵⁶

Představitelé Ruska, Ukrajiny a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, za účasti zástupců Doněcku a Luhansku, podepsali proto v únoru 2015 v Minsku druhou dohodu, kterou mělo být konečně ustaveno příměří. I přesto Ruskem kontrolovaní separatisté pokračovali v ostřelování například města Debalceve, dokud se z něj ukrajinské jednotky nakonec nestáhly.⁵⁷ Dohody tedy nevedly k jakémukoliv stabilizování situace, natož pak k urovnání konfliktu.⁵⁸

Ruská státní média tehdy anexi Krymského poloostrova obhajovala jako jazykově a kulturně motivovanou potřebu sjednotit ruský národní stát, což je mnohem mírnější rétorika, než jaká doprovázela plnohodnotnou invazi v roce 2022. Tehdy už se hovořilo o „speciální vojenské operaci“.⁵⁹

3.2 Druhá fáze konfliktu: 2015–2022

Jelikož veškeré snahy o dosažení diplomatického urovnání mezi Ukrajinou a Ruskem, respektive Ruskem kontrolovanými separatisty s Doněcké a Luhanské oblasti byly z velké části neúspěšné, probíhal na Ukrajině mezi rokem 2016 a 2022 takzvaný zamrzlý konflikt.⁶⁰

V období těchto sedmi let byly do východní Evropy rozmístěny rotující jednotky vojska Severoatlantické aliance, jejichž cílem bylo posílit přítomnost NATO v regionu. Konflikt na Ukrajině vyvolal na mezinárodní scéně debatu o možné agresi Ruska vůči dalším státům Evropy, a Západ na hrozbu proto reagoval tímto způsobem.⁶¹

V roce 2020 byl Ukrajině udělen status rozšířeného partnera NATO, a ještě v tom samém roce schválil nový prezident Zelenskyj ukrajinskou národní bezpečnostní strategii s cílem

⁵⁵ Nigel Walker, „Conflict in Ukraine: A timeline“, *Commons Library Research Briefing* (22. srpna 2023): 19, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9476/CBP-9476.pdf> (staženo 16. března 2024).

⁵⁶ Haran a Burkovsky, „Ukraine after the Minsk Agreements“, 19.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ James Sherr, „The Ukraine Conflict“, *The News East-West Discord: Russian Objectives, Western Interests*, Clingendael Institute (2015): 26, <https://www.jstor.org/stable/resrep05433.6> (staženo 16. března 2024).

⁵⁹ Vera Tolz a Stephen Hutchings, „Truth with a Z: Disinformation, War in Ukraine, and Russia’s Contradictory Discourse of Imperial Identity“, *Post-Soviet Affairs* 39, č. 5 (26. dubna 2023): 361, <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/1060586X.2023.2202581?needAccess=true> (staženo 16. března 2024).

⁶⁰ Denis Corboy et al., „Hitting the Pause Button: The ‘Frozen Conflict’ Dilemma in Ukraine“, *Wilson Center* (7. listopadu 2014), <https://www.wilsoncenter.org/publication/hitting-the-pause-button-the-frozen-conflict-dilemma-ukraine> (staženo 12. března 2024).

⁶¹ „War in Ukraine“, Global Conflict Tracker, *Council on Foreign Relations* (9. února 2024), <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/conflict-ukraine> (staženo 16. března 2024).

vstoupit do NATO.⁶² Rusko tento krok vnímalo jako opakování ukrajinské snahy přimknout se k Západu, a naopak se odpoutat od ruské sféry vlivu. Už během tohoto období se proto začalo připravovat na zahájení plnohodnotné invaze a v dubnu 2021 oznámilo spuštění masových vojenských cvičení.⁶³

3.3 Třetí fáze konfliktu (=válka): Únor 2022–současnost

V únoru 2022 Rusko formálně odstoupilo od minských dohod a zahájilo plnohodnotnou invazi Ukrajiny.⁶⁴

V podvečer 21. února natočil Vladimir Putin projev k národu, který byl odvysílán v den útoku. V něm popisoval nadcházející *speciální vojenskou operaci*, jak je válka proti Ukrajině Ruskem nazývána, jako *odpověď na genocidu obyvatel Donbasu, páchanou těmi, kteří mají na svědomí převrat z roku 2014*.⁶⁵ Nad ránem 24. února zahájila ruská vojska plnohodnotný ozbrojený útok.⁶⁶

Rusko shromáždilo v únoru na ukrajinských hranicích podle odhadů na 190 tisíc vojáků, ani přesto se mu nepodařilo dobýt Kyjev ani další velká města a na jaře 2022 soustředilo své snažení na východoukrajinský Donbas.⁶⁷ V květnu nicméně po tříměsíčním obléhání dobylo město Mariupol, klíčový přístav u Azovského moře.⁶⁸

Během léta 2022 dosáhla Ukrajina úspěchů v Charkovské oblasti a zahájila také protiofenzivu v okolí Chersonu.⁶⁹ Ta na podzim téhož roku vyústila až v osvobození města. Právě do období ústupu ruských vojsk z Chersonu je zkoumání práce zasazeno.

3.4 Ruský ústup z Chersonu

Ukrajinský Cherson byl ruskými vojsky obsazen 2. března 2022, tedy jen pár dní po začátku plnohodnotné invaze. Rusko mělo díky kontrole nad Krymským poloostrovem jednoduchý

⁶² Global Conflict Tracker, „War in Ukraine“.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Plokhy, *The Russo-Ukrainian War*, xxi.

⁶⁵ Ibid., 15.

⁶⁶ Ibid., 153.

⁶⁷ Jeffrey Mankoff, „Russia’s War in Ukraine: Identity, History, and Conflict“, *Center for Strategic & International Studies* (22. dubna 2022), <https://www.csis.org/analysis/russias-war-ukraine-identity-history-and-conflict> (staženo 21. března 2024).

⁶⁸ Stefan Ellerbeck, „1 Year On: A Timeline of the War in Ukraine“, *World Economic Forum* (23. února 2023), <https://www.weforum.org/agenda/2023/02/ukraine-war-timeline-one-year/> (staženo 21. března 2024).

⁶⁹ Peter Graff et al., „Ukraine War: Major Developments since Russia’s Invasion“, *Reuters* (16. února 2023), <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-war-major-developments-since-russias-invasion-2023-02-16/> (staženo 21. března 2024).

a rychlý přístup k jižním oblastem Ukrajiny. Do Chersonské oblasti se proto dostalo relativně rychle, a to i důsledkem chyb ukrajinské obrany, která mu dovolila průnik na pravý břeh Dněpru.⁷⁰

Dne 30. září 2022 oznámil Vladimir Putin připojení Doněcké, Luhanské, Chersonské a Záporožské oblasti k Ruské federaci, a to s odvoláním na výsledky tamních pseudoreferend, která byla Ukrajinou a Západem označena za nelegální.⁷¹ Putin při měl té příležitosti slavnostní projev, ve kterém zazněla silná protizápadní rétorika. Západ obvinil z neokolonialismu a několikrát zopakoval, že se snaží Rusko rozdělit a poštvat jeho obyvatele proti sobě.⁷² Jak bude ukázáno v analytické části práce, Putinova rétorika související s ústupem ruských vojsk z Chersonu je ve svém obsahu totožná s propagandistickými tvrzeními, která během daného období zazněla v pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem.

Začátkem listopadu 2022 se začala ruská vojska stahovat z pravého břehu Dněpru, zatímco Ukrajina zahájila protiofenzivu z Charkovu a směrem na Cherson.⁷³ Uvnitř Ruska stoupala tou dobou kvůli dílčím porážkám ve válce nervozita.⁷⁴ Dne 9. listopadu 2022 navrhl tehdejší vrchní velitel ruských vojsk Sergej Surovikin při schůzce s ministrem obrany Sergejem Šojgu stažení ruských vojsk z Chersonu. Podle Surovikina nebyla v oblasti dostatečná vyhlídka na vojenské úspěchy. Schůzka byla vysílána živě a Šojgu návrh odsouhlasil. Následně vyšlo najevo, že ruská armáda se začala z oblasti stahovat už 8. listopadu, tedy v předvečer zmíněné schůzky.

Ústup Ruska z Chersonu, hlavního města oblasti, byl dokončen 11. listopadu 2022 a pro ruský režim znamenal dílčí porážku – stalo se tak jen šest týdnů poté, co Putin prohlásil dané území za součást Ruské federace, a to i přesto, že jeho plný rozsah ruský vojska zdaleka neměla pod kontrolou.⁷⁵ Rozhořčení bylo znatelné i uvnitř systému. V dílech pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem, které byly natáčeny a vysílány v průběhu ústupu z Chersonu, jsou ze slov některých přítomných hostů znatelné pochybnosti o schopnostech ruského vojska a transparentnosti ruského systému.

⁷⁰ „War in Ukraine One Year On, Nowhere Safe“, Armed Conflict Location & Event Data Project (1. března 2023): 15, <https://www.jstor.org/stable/resrep48585> (staženo 29. března 2024).

⁷¹ Ibid, 2.

⁷² Ploky, *The Russo-Ukrainian War*, 238.

⁷³ Armed Conflict Location & Event Data Project, *War in Ukraine*, 15.

⁷⁴ Ploky, *The Russo-Ukrainian War*, 238.

⁷⁵ Ibid, 241.

4. Analýza pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem

Cílem práce je identifikovat, jakými způsoby se Rusko prezentuje v pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem. Proto se v následujících řádcích zaměřím na popis pořadu a jeho charakteru a zároveň představím i samotného moderátora Vladimíra Solovjova, který je klíčovou osobností ruské propagandy a který zastává v pořadu zásadní roli.

Následně už se přesunu k samotnému výzkumu, přičemž budu analyzovat, jak bylo Rusko prezentováno ve čtyřech dílech pořadu bezprostředně před, v průběhu a po ústupu ruských vojsk z ukrajinského Chersonu v listopadu 2022. Práce pracuje s předpokladem, že ústup Ruska z Chersonu byl pro ruský režim ponižující záležitostí, která vyvolala na domácí propagandistické scéně silné emoce. Jak bylo vysvětleno v dřívější kapitole o ústupu z Chersonu, stalo se tak jen šest týdnů poté, co Putin prohlásil Chersonskou oblast za součást Ruské federace. Předpokladem tedy je, že ve zkoumaných dílech pořadu zazněla v tomto období výrazně agresivní rétorika, a zatímco bylo jejím cílem hanobit nepřátele Ruska, tj. především státy Západu, byl v pořadu vytvářen i pozitivní obraz o Rusku samotném.

VLADIMIR SOLOVJOV

Vladimir Solovjov je jedním z předních propagandistů Putinova režimu, ne-li tím nejviditelnějším. Od roku 2010 je rozhlasovým i televizním moderátorem státem vlastněné VGTRK⁷⁶ a v průběhu let si v televizním prostoru vydobyl tematicky i časově rozsáhlý prostor. V roce 2019 vytvořil nový Guinnessův rekord v počtu hodin živého vysílání moderátora za jeden týden: 25 hodin, 53 minut a 57 sekund.⁷⁷ Jeho pořad Večer s Vladimírem Solovjovem je na kanále Rossija 1 vysílán téměř denně, přičemž každý díl má obvykle délku mezi dvěma a třemi hodinami. Solovjov zároveň moderuje rozhlasový pořad Plný kontakt na rádiu Vesti FM.⁷⁸

Solovjov je zároveň velmi aktivní na sociálních sítích, především na Telegramu. Většina obsahu jím produkováného je ale nám v České republice jen těžko dostupná – v březnu 2022

⁷⁶ VGTRK je zkratka pro Všeruskou státní televizní a rozhlasovou společnost.

⁷⁷ Olesia Ostapchuk. „Who is Mr. Solovyov“, *Holod Magazine* (vydáno 21. března 2023), <https://holod.media/en/2023/03/21/who-is-mr-solovyov/#> (staženo 3. dubna 2024).

⁷⁸ Ibid.

zablokoval⁷⁹ YouTube jeho kanál kvůli údajnému podněcování k násilí v souvislosti s válkou na Ukrajině a Solovjov je sám o sobě sankcionován také Evropskou unií.⁸⁰ Jak Unie krok ve svém Úředním věstníku odůvodnila, „*Solovjov je známý svým extrémně nepřátelským postojem vůči Ukrajině a chválou ruské vlády a je proto odpovědný za podporu akcí nebo politik, které podkopávají územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny.*“

Jak již bylo nastíněno, Solovjov je známý svou silnou rétorikou. Ta se vyznačuje podporou Putinova systému a války na Ukrajině a zároveň tažením proti Západu a Ukrajině, což je v souladu s celkovým zněním jeho pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem. Jak bylo v předchozí kapitole zmíněno, v týdnech před plnohodnotnou invazí na Ukrajinu se začala ruská propaganda stupňovat. Solovjov například 25. ledna 2022 ve svém rozhlasovém pořadu Vesti FM uvedl, že je třeba vyřešit otázku „denacifikace Ukrajiny“, ale že jediný, kdo by těžil z války mezi Ruskem a Ukrajinou, jsou Spojené státy.⁸¹ Jak bude ukázáno na samotné analýze jednotlivých dílů pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem z období ústupu Ruska z ukrajinského Chersonu, téma denacifikace se objevuje v ruské propagandě frekventovaně.

POŘAD VEČER S VLADIMÍREM SOLOVJOVEM

Večer s Vladimírem Solovjovem je od září roku 2012 takřka denně vysílán na kanále Rossija 1, který spadá pod státem vlastněnou mediální společnost VGTRK. Jak bylo už v dřívější kapitole uvedeno, Rossija 1 je v Rusku kanálem nejsledovanějším. Podle průzkumu ho v lednu 2023 sledovala téměř polovina ruského obyvatelstva.⁸²

Délka jednoho dílu pořadu se obvykle pohybuje mezi dvěma a třemi hodinami. V jeho průběhu jsou vysílány také reklamy, obvykle lákající na sledování dalšího programu na kanálu Rossija 1, většinou ale trvají jen asi 30 sekund. Následně se pozornost opět přesouvá na sál, ve kterém se pořad natáčí.

Pořad je koncipován formou politicko-společenské talk show, kterou můžeme v českých poměrech přirovnat například k pořadu Máte slovo s Michaelou Jílkovou. Moderátor

⁷⁹ Dan Milmo, „YouTube Removes More than 9,000 Channels Relating to Ukraine War“, *The Guardian* (22. března 2022), <https://www.theguardian.com/technology/2022/may/22/youtube-ukraine-invasion-russia-video-removals> (staženo 3. dubna 2024).

⁸⁰ Rozhodnutí Rady (CFSP) 2022/265, ze dne 23. února 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vůči činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, *Úřední věstník EU*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A32022D0265> (staženo 3. dubna 2024).

⁸¹ Vladimír Solovjov, „Rossija vojny ne knochet, no Donbass v obidu ne dast“, *Polnyjj kontakt* via Vesti FM, dostupné ze Smotrim.ru (25. ledna 2022), <https://smotrim.ru/audio/2612389> (staženo 3. dubna 2024).

⁸² Statista, *Most Popular TV News Channels Russia 2023*.

Vladimir Solovjov si také do jednotlivých dílů zve vybrané hosty, kteří mají být experty na probírané problematiky, jako je například válka proti Ukrajině nebo americké volby. Většina z nich ale, stejně jako Solovjov, podporuje Putinův režim a v jejich prezentovaných *profesionálních názorech* se tato politická preference silně odráží.

Jedním z nejčastějších hostů pořadu je například Jakov Kedmi, bývalý diplomat a politický komentátor izraelského původu. Kedmi je vedle Solovjova dalším předním propagandistou ruského režimu, kvůli čemuž ho Rada Evropské unie zařadila v únoru 2023 na sankční seznam. Podle ní Kedmi obviňoval ukrajinské vedení z nacismu, zpochybňoval ukrajinskou státnost a ospravedlňoval ruskou útočnou válku.⁸³

Kromě Kedmiho si zve Solovjov mnoho dalších hostů a v jednom díle pořadu se jich mnohdy vystřídá i více než deset. Mezi další pravidelné hosty můžeme zařadit například publicistu státní zpravodajské agentury Ria Novosti Vladimira Kornilova, člena mediální skupiny Rusko dnes Dmitrije Kulikova, šéfa proruské kolaborantské organizace působící v Ruskem okupované Záporožské oblasti Vladimira Rogova nebo Margaritu Simonjanovou, šéfredaktorku státní propagandistické televize Russia Today.⁸⁴ Obecně platí, že ač mají jednotliví hosté různá povolání, všichni jsou známí šířením propagandy a v propagandistických pořadech se objevují opakovaně.

4.1 Díl vysílaný 8. listopadu 2022

Délka: 02:28:21

Hosté: Bývalý diplomat a politický komentátor Jakov Kedmi, člen mediální skupiny Rusko dnes Dmitrij Kulikov, děkan Fakulty globální politiky na Lomonosově univerzitě v Moskvě Andrej Sidorov, poslanec ruské Státní dumy Semjon Bagdasarov, ukrajinský proruský právník Vasilij Vakarov, novinář a komentátor Alexander Sosnovskij, ruský vojenský expert Vladislav Šurigin, novinář propagandistických zpráv NewsFront Vladimir Karasjov, člen Ruské akademie věd Alexander Kamkin, politický komentátor státní zpravodajské agentury RIA Novosti Vladimir Kornilov, ukrajinský proruský politik Spiridon Kilinkarov

⁸³ Prováděcí nařízení Rady EU 2023/429 ze dne 25. února 2023, kterým se provádí nařízení EU č. 269/2014 o omezujících opatřeních týkajících se činností narušující nebo ohrožující územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, dodatek č. 1, *Ústřední věstník EU*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2023:059I:FULL&from=EN#page=372> (staženo 3. dubna 2024).

⁸⁴ Francis Scarr and the Visual Journalism team, „Ukraine War: The Talk-Show Hosts Telling Russians What to Believe“, *BBC News* (7. dubna 2023), <https://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-4af5a2e0-10d4-4d4f-b3bb-41e2d1fe35dd> (staženo 3. dubna 2024).

Díl vysílaný 9. listopadu zahajuje svým monologem sám Vladimir Solovjov. Zaměřuje se v něm především na americké volby do Kongresu, které se konaly o den dříve v úterý 8. listopadu. Hned v sedmé minutě Solovjov naráží na to, že je Donald Trump přílišný konzervativce, a Biden naopak přílišný liberál, který ve Spojených státech podporuje legalizaci marihuany a LGBTQ+ ideologii. Jak bude i na dalších řádcích ukázáno, téma LGBTQ+ je v pořadu vykreslováno jako západní ideologie.⁸⁵

V patnácté minutě se slova ujímá Jakov Kedmi, který v tématu amerických voleb pokračuje. Následně se přesouvá k otázce civilizace a vysvětluje, že lidi jsou si rovni, někteří jsou si ale rovnější, stejně jako zvířata. Následně navazuje s tvrzením, že anglický spisovatel George Orwell psal o své společnosti, nikoliv o Sovětském svazu. Kedmi zde patrně naráží na Orwellovo dílo *Farma zvířat*⁸⁶, které alegoricky pojednává o politických vztazích, konkrétně pak o degeneraci Sovětského svazu za vlády Josifa Stalina. Kedmi vysvětluje, že Orwell v textu neměl na mysli Sovětský svaz, nýbrž západní demokracii, a že se jeho dystopie ukázala jako realistická.⁸⁷

Pořad pokračuje monologem Andreje Sidorova, který se dostává zpět k současnosti, k americkému prezidentovi Joe Bidenovi. Toho přirovnává k postavě rozporuplného a hloupě působícího Švejka z knihy *Osudy dobrého vojáka Švejka*⁸⁸ českého spisovatele Jaroslava Haška. Sidorov říká, že je Biden potřebný, jelikož je třeba mít člověka, na kterého se může všechno svést.⁸⁹ Zároveň Trumpa popisuje jako člověka, který dokáže nadělat nepořádek v jakékoliv zemi, i v té, ve které vládne.⁹⁰

Na přelomu první hodiny pořadu se slova ujímá Semjon Bagdasarov, který hovoří o sféře vlivu na jižním Kavkazu, který je dle něj pro Rusko důležitý. Bagdasarov mluví o tom, že si vliv v oblasti nárokují Spojené státy, a to skrze agenty NATO. Jejich cílem je pak podle Bagdasarova destabilizovat Rusko zevnitř.⁹¹

⁸⁵ „Večer s Vladimírem Solovevym: Razdelenie Mira Na Normalnost I Ee Otsutstvie“, *Rossija 1*, 8. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2509666>, 06:28 – 06:35 (staženo 12. ledna 2024).

⁸⁶ Dílo *Farma zvířat* bylo vydáno v roce 1945 a jeho děj pojednává o brutální tyranii na farmě, ze které byly zvířata vyhnáni lidé. Více je možné dohledat například zde: <https://www.databazeknih.cz/knihy/farma-zvirat-29638>.

⁸⁷ „Večer s Vladimírem Solovevym: Razdelenie Mira Na Normalnost I Ee Otsutstvie“, 21:15 – 21:38.

⁸⁸ Čtyřdílný humoristický román *Osudy dobrého vojáka Švejka* byl publikován prvně v roce 1921 a pojednává o příhodách vojáka Švejka během 1. světové války. Více je možné dohledat zde: <https://www.databazeknih.cz/knihy/osudy-dobrego-vojaka-svejka-za-svetove-valky-dil-i-iv-635>.

⁸⁹ „Večer s Vladimírem Solovevym: Razdelenie Mira Na Normalnost I Ee Otsutstvie“, 52:45 – 53:10.

⁹⁰ *Ibid.*, 57:40–57:45.

⁹¹ *Ibid.*, 01:04:01–01:04:16.

V druhé části pořadu si bere slovo Alexander Kamkin, který ve svém monologu označuje dění na Západě za triumfální pochod satanismu.⁹² Hovoří také Vasilij Vakarov, který se se Solovjovem dohaduje o tom, že je ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj závislý na kokainu a že je potřeba skoncovat se všemi *nacistickými parchanty*.⁹³

Na přelomu druhé a třetí hodiny pořadu se ujímá slova Vladimir Kornilov. Ten říká, že Rusko je připraveno jednat, jakmile budou stažena vojska za hranice Ruské federace, tedy ze Záporožské a Chersonské oblasti a z Luhanské a Doněcké lidové republiky, a jakmile bude území denacifikováno a demilitarizováno. Zároveň jasně definuje cíl Ruska ve válce s Ukrajinou, když prohlašuje, že je potřeba dosadit ruská vojska na hranice z roku 1991.⁹⁴

Koncem pořadu se vyjadřuje ještě Vladislav Šurigin, který říká, že Rusko bojuje proti zombie, kterou stvořilo NATO, a tou zombie je Ukrajina.⁹⁵

4.2 Díl vysílaný 9. listopadu 2022

Délka: 02:31:35

Hosté: ukrajinský proruský právník Vasilij Vakarov, politolog Vladimir Serženko, ukrajinský proruský politik Spiridon Kilinkarov, novinářka propagandistických zpráv NewsFront Julia Vitjazevová, politický komentátor státní zpravodajské agentury RIA Novosti Vladimir Kornilov, předseda kolaborantského hnutí *My vmeste s Rossiej*⁹⁶ Vladimir Rogov, novinář a komentátor Alexander Sosnovskij, politolog Malek Dudakov, doktorka politologických věd Elena Ponomarjová, politolog a děkan Lomonosovy univerzity v Moskvě Vitalij Treťjakov, politolog Dmitrij Evstafjev, politolog Henry Sardarjan, bývalý důstojník ruské armády Andrej Kartapolov,

Vladimir Solovjov zahajuje díl tím, že oznámí změnu v „zóně speciální vojenské operace“. Následně je ve studiu puštěn projev ruského ministra obrany Sergeje Šojgu. Ten tvrdí, že nepřítel, tedy Ukrajina, trpí značnými ztrátami, že Rusko přemýšlí o životě každého ruského vojáka a že jeho armáda úspěšně odolává všem pokusům o ukrajinskou ofenzivu.⁹⁷

⁹² „Večer s Vladimirom Solovevym: Razdelenie Mira Na Normalnost I Ee Otsutstvie“, 01:34:46 – 01:35:16.

⁹³ Ibid., 01:52:26 – 01:53:21.

⁹⁴ Ibid., 01:58:51 – 01:59:37.

⁹⁵ Ibid., 02:11:51 – 02:11:57.

⁹⁶ V českém překladu *J sme spolu s Ruskem*.

⁹⁷ „Večer s Vladimirom Solovevym: Na chersonskom napravlenii“, *Rossija 1*, 9. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2510308>, 03:06–05:19 (staženo 13. ledna 2024).

Následně se slova opět ujímá Vladimir Solovjov, který vede vážný a dlouhý monolog o historii a politice Ruska. Říká, že je země ve válce s NATO, a že nečekala, že bude NATO bojovat v takovém měřítku. Následně rekapituluje cíle Ruska ve válce, tedy začlenění čtyř oblastí do Ruské federace a demilitarizace a denacifikace Ukrajiny. Situaci na Ukrajině označuje za smutnou a rozhodnutí, která jsou činěna ruskou armádou, za těžká.⁹⁸

Po Solovjovově monologu hovoří kromě dalších hostů také Elena Ponomarjovová. Ta se zabývá mimo jiné tím, že Rusko je podle ní jedinou zemí na světě, která není nebezpečná. Zároveň je jako jediná schopná si zajistit obilí a potraviny. V tomto ohledu je podle Ponomarjovové Evropa nejzranitelnější.⁹⁹

Následně si bere slovo Dmitrij Evstafjev, který se dostává k samotné otázce ukrajinského Chersonu a ústupu Ruska z něj. Říká, že se o manévru mluví už pět dní, načež Solovjov doplňuje, že ruská vojska odchází až po 8. listopadu, aby krok neovlivnil americké volby do Kongresu. Pokud by se stažení ohlásilo před 8. listopadem, pomohl by krok Joe Bidenovi a demokratům.¹⁰⁰

Po první hodině pořadu mluví Henry Sardarjan, který obviňuje Ukrajinu ze snahy destabilizovat Rusko zevnitř, a to za využití západních zdrojů. Jako cíl Ruska proto identifikuje „udržení stability“ v zemi.¹⁰¹ Následně se vrací k Chersonu a říká, že není z čeho se radovat. Vyjadřuje ale optimistickou vyhlídku do budoucna s tvrzením, že se Rusko do Chersonu vrátí.¹⁰²

4.3 Díl vysílaný 10. listopadu 2022

Délka: 02:44:40

Hosté: ukrajinský proruský právník Vasilij Vakarov, bývalý novinář státních médií Vladimir Skačko, představitel proruské správy v Luhansku Rodion Mirošnik, politický komentátor státní zpravodajské agentury RIA Novosti Vladimir Kornilov, ukrajinský proruský politik Spiridon Kilinkarov, vrchní velitel speciálních čečenských sil Achmat Apty Alaudinov, filmový režisér Tigran Keosajan, politolog a člen mediální skupiny Rusko dnes Dmitrij Kulikov, politolog Dmitrij Evstafjev, bývalý diplomat a politický komentátor Jakov

⁹⁸ „Večer s Vladimírem Solovevym: Na chersonskom napravlenii“, 11:44–12:52.

⁹⁹ Ibid., 46:35–47:05.

¹⁰⁰ Ibid., 56:27–57:09.

¹⁰¹ Ibid., 01:04:56–01:07:41.

¹⁰² 01:10:58–01:11:22.

Kedmi, politik a člen Státní dumy Andrej Lugovoj, bývalý důstojník ruské armády Andrej Kartapolov

Díl pořadu vysílaný 10. listopadu uvádí nejdříve moderátor Vladimir Solovjov, který krátce zmiňuje ústup Ruska z Chersonu. Podle něj se jedná o bolestivou a emotivní záležitost a je potřeba zachovat v zemi jednotu, která se projevuje respektem a láskou k vojenskému personálu.¹⁰³ Záhy vyjadřuje Solovjov své přesvědčení o tom, že kvůli válce s NATO by se měl do ruského práva nutně vrátit trest smrti, který by se postaral o dezertéry.¹⁰⁴

Následně slovo přebírá Andrej Kartapolov, který mluví především o stavu ruské armády. Zmiňuje, že vojáci na frontě musí dostat bezproblémové a osvědčené vybavení, ve které musí mít naprostou důvěru.¹⁰⁵ Solovjov na něj reaguje a říká, že tato válka je na dlouhou dobu, jelikož Ukrajina je pouze její fragment a v plném rozsahu Rusko válčí s NATO.¹⁰⁶

Ke slovu se dostává také Andrej Lugovoj, který oceňuje rozhodnutí Surovikina stáhnout ruská vojska z Chersonu, což byl podle něj strategický plán. Lugovoj dále tvrdí, že z ukrajinské armády nic nezbude.¹⁰⁷

I tohoto dílu se účastní Jakov Kedmi, který vede debatu o bojeschopnosti ruských a ukrajinských vojenských jednotek. Na jeho slova reaguje Solovjov, který říká, že je Rusko ve válce s lidmi, kterým nacistická ideologie vymývá mozky. Podle něj se v mnoha ohledech jedná o občanskou válku, ruská vojska jsou ale jiná než ta ukrajinská. Solovjov tvrdí, že Rusko bojuje na straně pravdy a že narozdíl od Ukrajiny netýrá ani nezabíjí válečné zajatce.¹⁰⁸

Slova se ujímá také Dmitrij Evstafjev, který apeluje na to, aby se ruská společnost připravila na dlouhou válku, kterou má v plánu Západ. Podle něj nebude Rusko dosahovat rychlých vítězství, jelikož se jedná o válku o přežití, která bude těžká, a společnost by si neměla vytvářet iluze o opaku.¹⁰⁹

K vlastenecké tematice se vrací Tigran Keosajan, který říká, že potřebuje silnou zemi a vlast, která má pravdu za všech okolností. Přirovnává ji ke své matce a sebe samého k jejímu synovi, a požaduje, aby s ním tak bylo ze strany státu i zacházeno. Jedině tak podle něj bude

¹⁰³ „Večer s Vladimírom Solovevym: Zapad rasschityvaet na pobedu“, *Rossija 1*, 10. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2511017>, 01:06 – 03:37 (staženo 13. ledna 2024).

¹⁰⁴ Ibid., 12:23–13:37.

¹⁰⁵ Ibid., 19:50–20:01.

¹⁰⁶ Ibid., 28:37–28:50.

¹⁰⁷ Ibid., 34:45–35:47.

¹⁰⁸ Ibid., 01:04:39–01:05:09.

¹⁰⁹ Ibid., 01:12:55–01:17:04.

společnost jednotná.¹¹⁰ Na obyvatelstvo v podobném smyslu apeluje i Andrej Kartapolov, když naléhá, aby lidé poslouchali prezidenta, milovali svou vlast a důvěřovali ruskému vojsku.¹¹¹

Koncem dílu si bere slovo Rodion Mirošnik, který popisuje svou cestu východní Ukrajinou, ze které se před natáčením vrátil. Mluví o tom, že ve východních částech „Luhanské lidové republiky“ jsou budovány nové silnice a obnovovány mosty. Tamní obyvatelstvo je podle jeho slov Rusku vděčné, jelikož mu opravuje vodovodní potrubí. Mirošnik také apeluje na stát, aby plnilo svůj úkol a dodávalo vojákům potřebné základní vybavení.¹¹²

4.4 Díl vysílaný 13. listopadu 2022

Délka: 02:39:18

Hosté: ukrajinský proruský právník Vasilij Vakarov, vojenský historik Jurij Knutov, výkonný ředitel mediální skupiny Rusko dnes Kirill Vyšinskij, politický komentátor státní zpravodajské agentury RIA Novosti Vladimir Kornilov, předseda kolaborantského hnutí *J sme spolu s Ruskem* Vladimir Rogov, politik a právník Pavel Astachov, politolog Sergej Kurginjan, běloruský politik a komentátor Vadim Gigin, sinolog a publicista Nikolaj Vavilov, děkan Fakulty globální politiky na Lomonosově univerzitě v Moskvě Andrej Sidorov, člen ruské Státní dumy Oleg Morozov, člen ruské Státní dumy Alexander Babakov, novinářka a manažerka státního média Rusko dnes Margarita Simonjanová

Také díl z 13. listopadu 2022 zahajuje svým monologem moderátor Vladimir Solovjov. Hovoří nejprve o tom, že Spojené státy i Velká Británie se snaží Rusko izolovat a přenést na něj všechny problémy světa. Následně vypráví o své cestě po Doněcké oblasti, kterou v předchozích dnech navštívil, a vyzdvihuje dobré vybavení vojáků, kteří dostali pytle kvalitního oblečení. Popisuje, jak jsou vojáci hrdinové, a ve studiu promítá i ze své cesty záběry.¹¹³

V půlce první hodiny se slova ujímá Sergej Kurginjan, který vyjadřuje své znepokojení

¹¹⁰ „Večer s Vladimirom Solovevym: Zapad rasschityvaet na pobedu“, 01:40:56–01:41:20.

¹¹¹ Ibid., 01:52:48–01:53:00.

¹¹² Ibid., 02:18:20 – 02:27:00.

¹¹³ „Večer s Vladimirom Solovevym: Politika vnusheniya vse chashhe daet sbojj“, *Rossija 1*, 13. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2512176>, 00:41–10:43 (staženo 14. ledna 2024).

se situací v Chersonu. Pokládá otázku, proč ustupuje Rusko z území, které je jeho součástí, když je vše prezentováno jako bezchybné. V souvislosti s tím pak říká, že je Rusko nefunkční zemí a že není územně prosperující.¹¹⁴

Na Kurginjana navazuje Alexander Babakov, který se zaobírá otázkou ekonomiky a financí. Říká, že Rusko je odsouzeno k tomu, aby se podřídilo nejružnějším pravidlům jak v bankovníctví, tak v jiných sférách, které mu Američané vnucují. Odmítá to s tím, že si Rusko dokáže zařídit vše samo.¹¹⁵

Následně promlouvá Oleg Morozov. Tvrdí, že se uvnitř Ruska už 10 měsíců odehrávají obrovské změny a že záleží na autoritách, jak na ně budou reagovat. Je podle něj potřeba pracovat správně s občany a dát jim signál, že se na ruských strategických cílech nic nezměnilo a že území Ukrajiny bude zaintegrováno do Ruské federace jako její západní hranice.¹¹⁶

Nikolaj Vavilov posouvá debatu ještě dál, když během svého řeči varuje, že Rusko směřuje ke třetí světové válce, která může přijít za tři roky i za sedm let, a že se na ní připravuje i Čína. Zároveň Vavilov zmiňuje, že probíhá perestrojka ruské společnosti i armády a že se společnost semkla.¹¹⁷ Když pak hovoří Vadim Gigin, říká, že se momentálně jedná o jednu z nejtěžších etap ruské historie a že historické Rusko nikdy nevedlo tak složitou válku v takových podmínkách jako dnes.¹¹⁸

Následně se slova ujímá Pavel Astachov, který označuje historii zahraniční politiky Západu za lež a zradu a Bidena a americkou vládu popisuje jako dědice Adolfa Hitlera.¹¹⁹ Díl z 13. listopadu je zakončen Solovjovovo tvrzením, že naděje na oživení Ukrajiny spočívá pouze v očistě a ve vzkříšení pravoslavné víry.¹²⁰

5. Sebe prezentace Ruska v pořadu

Jak z analýzy čtyř dílů pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem vyplývá, ruští propagandisté v některých dílech definují Rusko napřímo. Stejně jako vyslovené definice Západu zároveň definují Rusko, funguje tato úměra i opačně. Pokud je v pořadu Rusko samo prezentováno,

¹¹⁴ „Večer s Vladimírem Solovevym: Politika vnusheniya vse chashhe daet sbojj“, 37:40–39:42.

¹¹⁵ Ibid., 56:15–01:00:15.

¹¹⁶ Ibid., 01:00:15 – 01:11:22.

¹¹⁷ Ibid., 01:29:15–01:32:35.

¹¹⁸ Ibid., 01:35:48–01:36:25.

¹¹⁹ Ibid., 01:49:45–01:53:50.

¹²⁰ Ibid., 02:36:30–02:39:18.

utváří se současně také definice Západu.

Pro přehlednější orientaci v přímých definicích Ruska je k dispozici tabulka. V prvním sloupci *my* se nachází přímé definice Ruska, které v pořadí od propagandistů zazněly. V druhém sloupci *oni* jsou pak definice Západu, které z těchto výroků vyplývají.

Příloha č.1: Tabulka protikladů na základě definic Ruska.

<i>MY</i>	<i>ONI</i>
Rusko je ve válce s NATO a pouze se brání	→ NATO je agresor
Rusko je jedinou bezpečnou zemí světa	→ Svět je nebezpečný
Rusko Ukrajinu očišťuje od nacistů	→ Ukrajina je plná nacistů
Rusko lidem na Ukrajině pomáhá	→ Západ lidem na Ukrajině ubližuje
Rusko netýrá ani nezabíjí válečné zajatce	→ Ukrajina týrá a zabíjí válečné zajatce

Zdroj: Vlastní

Frekventovaně pak popisují v pořadí ruští propagandisté také Západ. Dávají mu četné přívlastky a zabývají se jeho charakterem. Právě tím aktéři pořadu nepřímou definují také Rusko samotné, které se historicky staví vůči Západu do opozice a vzájemnou rozdílnost zdůrazňuje.

Pro přehlednější orientaci v nepřímých definicích Ruska je k dispozici tabulka. V prvním sloupci *oni* se nachází definice Západu, které v pořadí od propagandistů zazněly. V druhém sloupci *my* jsou pak definice Ruska, které z těchto výroků vyplývají.

Příloha č.2: Tabulka protikladů na základě definic Západu.

<i>ONI</i>	<i>MY</i>
Joe Biden propaguje marihuanu a LGBTQ, což je západní ideologie	→ Rusko západní ideologii odmítá
Západní demokracie je dystopická	→ Ruský systém je utopický
Ve Spojených státech panuje chaos	→ V Rusku panuje pořádek
Agenti NATO mají za cíl destabilizovat Rusko zevnitř	→ Rusko se jen brání agresi NATO
Na Západě se odehrává pochod satanismu a na Ukrajině je nacismus	→ Rusko se jen brání hrozbám Západu

NATO vytvořilo zombie s názvem Ukrajina	→ Rusko se brání agresi NATO
---	------------------------------

Zdroj: Vlastní

Jak bylo výše demonstrováno, v pořadu zaznívají přímé i nepřímé definice Ruska, které využívají princip protikladů. Skrze vymezení se vůči jinakosti reprezentované Západem je utvářen význam Ruska samotného.

Zároveň se v analyzovaných dílech pořadu objevila také samostatná tvrzení, která k širší seberepresentaci Ruska přispívají. V následující tabulce je v prvním sloupci uvedeno, jak je Rusko prezentováno, v druhém sloupci jsou pak uvedeny konkrétní výroky propagandistů.

Příloha č.3: Tabulka samostatných výroků, které utváří obraz Ruska.

SEBEPREZENTACE	VÝROKY
Rusko má ve válce proti Ukrajině jasné a strategické cíle.	Cílem Ruska ve válce proti Ukrajině je obnovit hranice z roku 1991, začlenit čtyři oblasti (Chersonské, Doněcké, Luhanské a Záporožské) do Ruské federace a demilitarizovat a denacifikovat Ukrajinu.
Rusko dobře pečuje o své vojáky.	Ruští vojáci jsou hrdinové, kteří si zaslouží lásku a respekt od ruského obyvatelstva a zároveň dobré a kvalitní vybavení od státu.
Stažení vojsk z Chersonu je pouze taktický ústupek.	Rusko se do Chersonu opět vrátí, stažení vojsk je pouze taktický ústupek, který odpovídá ruským plánům. Nejedná se o porážku, jak ústup Ruska Západ prezentuje.
Jednota společnosti pomůže vyhrát válku.	Ruská společnost má poslouchat prezidenta, milovat svou vlast a důvěřovat svému vojsku, jedině tak může být společnost jednotná.

Zdroj: Vlastní

Ačkoliv je v analyzovaných dílech pořadu utvářen z velké části pouze pozitivní obraz Ruska, zaznívá také negativní a protivládní rétorika, a to především v díle z 13. listopadu,

tedy po dokončení ústupu ruských vojsk z Chersonu. V pořadu zaznělo zpochybnění toho, co vláda ruskému lidu říká, a také pozastavení se nad tím, proč Rusko ustupuje ze svého vlastního území. Rusko je v tomto díle označeno politologem Kurginjanem za nefunkční zemi, která není územně prosperující.

Závěr

V praktické části této bakalářské práce bylo zjištěno, jakými způsoby je Rusko v propagandistickém pořadu Večer s Vladimírem Solovjovem prezentováno, konkrétně jak ho prezentují přítomní hosté.

Kromě přímé definice Ruska, která v pořadu zazněla, se objevila i definice nepřímá. Ta byla utvářena za pomoci binárních protikladů. Přítomní propagandisté popisovali Západ a zároveň se od něj distancovali, což je v souladu s dlouhodobým diskurzem Ruska, který rozděluje svět na *my* a *oni*. Skrze popisování Západu a dávání ho do protikladu Ruska bylo tak v pořadu popisováno a definováno i samotné Rusko.

Nejčastěji se ve zkoumaných dílech pořadu objevovalo přímé tvrzení, že je Rusko ve válce s NATO, a že se pouze brání jeho agresi. Za agresora bylo tedy označeno NATO, za oběť Rusko. To bylo také propagandisty označeno za jedinou bezpečnou zemi světa. Zároveň bylo přímo řečeno, že Rusko očišťuje Ukrajinu od nacistů a že lidem na Ukrajině pomáhá, čímž byla opět zodpovědnost z války na Ukrajině přenesena na Západ. Zaznělo také tvrzení, že Rusko válečné zajatce nezabíjí ani netýrá, čímž bylo naznačeno, že Ukrajina toto praktikuje. Západní prohlášení o dílčí porážce Ruska v souvislosti s ústupem z Chersonu byla navíc odmítnuta s tím, že se jedná pouze o taktický ústupek a že se ruská armáda do Chersonu vrátí zpět.

Ve zkoumaných dílech byly Západu několikrát přiřčeny různé atributy. Podle přítomných propagandistů například panuje ve Spojených státech chaos. Protikladem toho je Rusko, ve kterém panuje pořádek. Západní demokracie je podle nich také dystopická. Protikladem toho je ruský systém, který z úměry vyplývá jako utopický. Opět byl i skrze popis Západu kladen důraz na agresi NATO, jehož agenti mají podle propagandistů za cíl destabilizovat Rusko zevnitř. Rusko je i zde vykreslováno jako oběť, která bojuje s Ukrajinou jakožto s monstrem, jež bylo Severoatlantickou aliancí stvořeno.

Analýza čtyř dílů pořadu umožnila dostačující zodpovězení výzkumné otázky, která se ptala na to, jakým způsobem je Rusko v pořadu prezentováno. Nyní je možné odpovědět, že je Rusko v kontextu války proti Ukrajině vykreslováno ruskou propagandou za využití binárních protikladů jako oběť, která se pouze brání agresi NATO. Zároveň je popisováno jako země, která se důsledně stará o své vojáky, která dobře zachází i s válečnými zajatci a

ve které panuje pořádek.

Práce také potvrzuje stanovenou hypotézu, že je Rusko v pořadu hosty nepřímo prezentováno skrze šíření propagandy namířené proti *ostatním*. Jak bylo ukázáno na předchozích řádcích, k sebezpřítaci Ruska je v pořadu využíván princip protikladů.

Závěrem je také možné konstatovat, že ve zkoumaných dílech pořadu byl přiřívován a dále formován tradiční diskurz ruské národní identity, který staví Rusko do opozice vůči Západu. V pořadu byly vymezovány rozdíly mezi *my* a *oni* a důraz byl kladen na jinakost mezi oběma stranami.

Summary

The practical part of this bachelor thesis investigated how Russia is presented in the propaganda show Evening with Vladimir Solovyov, specifically examining the portrayal by the present guests.

In addition to direct definitions of Russia, indirect definitions also emerged, shaped by binary oppositions. Present propagandists described the West while simultaneously distancing themselves from it, consistently with Russia's longstanding discourse that divides the World into *us* and *them*. Through descriptions of the West and contrasting it with Russia, the show characterized and defined Russia itself.

The most frequent assertion found in the analyzed episodes of the show was the direct claim that Russia is at war with NATO and is only defending itself from its aggression. NATO was thus labeled as the aggressor, while Russia was portrayed as the victim. Furthermore, it was explicitly stated by the propagandists that Russia is the only safe country in the World. Additionally, it was claimed that Russia is cleansing Ukraine from Nazis and helping the people there, thereby shifting the responsibility for the war in Ukraine back to the West. There was also the assertion that Russia does not kill or torture prisoners of war, implying that Ukraine engages in such practices. Western statements about Russia's partial defeat in connection with the retreat from Cherson were dismissed as a tactical concession, with the Russian army expected to return to Cherson.

Various attributes were attributed to the West in the examined episodes. For example, according to the present propagandists, there is chaos in the United States. In contrast, Russia is depicted as a country where order prevails. They also consider Western democracy dystopian, whereas the Russian system is portrayed as utopian. Again, emphasis was placed on NATO aggression, with NATO agents allegedly aiming to destabilize Russia from within. Russia is depicted as a victim fighting against Ukraine as a monster created by NATO.

The analysis of four episodes of the show allowed for a sufficient answer to the research question, which asked how Russia is portrayed in the show. It is now possible to answer that Russia is depicted in the context of the war against Ukraine through Russian propaganda

using binary opposites as a victim defending itself against NATO aggression. At the same time, it is described as a country that consistently cares for its soldiers, treats prisoners of war well, and maintains order inside the country.

The thesis also confirms the hypothesis that Russia is indirectly presented in the show through the dissemination of propaganda directed against others. As shown in the previous paragraphs, the principle of binary opposites is used in the self-presentation of Russia in the program.

In conclusion, it can also be stated that the examined episodes of the show perpetuated and further shaped the traditional discourse of Russian national identity, which puts Russia in opposition to the West. The show defined differences between *us* and *them*, with an emphasis on the otherness between the two sides.

Použité prameny

Prováděcí nařízení Rady EU 2023/429 ze dne 25. února 2023, kterým se provádí nařízení EU č. 269/2014 o omezujících opatřeních týkajících se činností narušující nebo ohrožující územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, dodatek č. 1, *Ústřední věstník EU*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2023:059I:FULL&from=EN#page=372> (staženo 3. dubna 2024).

Rozhodnutí Rady (CFSP) 2022/265, ze dne 23. února 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vůči činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, *Úřední věstník EU*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A32022D0265> (staženo 3. dubna 2024).

Statista. „Most popular information sources in Russia 2023“. Vydáno v únoru 2023, <https://www.statista.com/statistics/1094468/russia-main-news-and-information-sources/> (staženo 7. března 2024).

Statista. „Most Popular TV News Channels Russia 2023“. Vydáno v únoru 2023, <https://www.statista.com/statistics/1094481/russia-most-watched-tv-channels-for-news/> (staženo 7. března 2024).

Statista. „Print Media Subscription Rate in Russia 2021“. Vydáno 2. září 2022, <https://medialandscapes.org/country/russia/media/print> (staženo 11. března 2024).

Statista. „Russia: Generation Z Media Use by Channel 2021“. Vydáno v květnu 2021, <https://www.statista.com/statistics/1239191/russia-generation-z-media-use-by-channel/> (staženo 7. března 2024).

„Večer s Vladimirom Solovevym: Na khersonskom napravlenii“. *Rossija 1*, 9. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2510308>, 03:06–05:19 (staženo 13. ledna 2024).

„Večer s Vladimirom Solovevym: Politika vnushenija vse chashhe daet sbojj“. *Rossija 1*, 13. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2512176>, 00:41–10:43 (staženo 14. ledna 2024).

„Večer s Vladimirom Solovevym: Razdelenie Mira Na Normalnost I Ee Otsutstvie“. *Rossija 1*, 8. listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2509666> (staženo 12. ledna 2024).

„Večer s Vladimirom Solovevym: Zapad rasschityvaet na pobedu“. *Rossija 1*, 10.

listopadu 2022, dostupné z: <https://smotrim.ru/video/2511017>, 01:06 – 03:37 (staženo 13. ledna 2024).

Použitá literatura

Armed Conflict Location & Events Data Project. „War in Ukraine One Year On, Nowhere Safe“. Vydáno 1. března 2023, 1–19, <https://www.jstor.org/stable/resrep48585> (staženo 29. března 2024).

Beneš, Vít a Drulák, Petr. *Metodologie výzkumu politiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2019.

Bernays, Edward L. „The Marketing of National Policies: A Study of War Propaganda“. *Journal of Marketing* 6, č. 3 (1942): 236–44, <https://www.jstor.org/stable/1245869> (staženo 3. března 2024).

Campbell, Thomas, Victoria Burnside Clapp a Matthew Wallin. „Russian State Media“. *American Security Project* (1. září 2014): 1–7, <http://www.jstor.org/stable/resrep06043> (staženo 11. března 2024).

Chavryło, Katarzyna. „Weapons of Mass Destruction. Russian Television Propaganda in Wartime“. *OSW Centre for Eastern Studies*, č. 443 (6. května 2022): 1–8, https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/OSW_Commentary_443.pdf (staženo 12. března 2024).

Corboy, Denis et al. „Hitting the Pause Button: The ‘Frozen Conflict’ Dilemma in Ukraine“. *Wilson Center* (7. listopadu 2014), <https://www.wilsoncenter.org/publication/hitting-the-pause-button-the-frozen-conflict-dilemma-ukraine> (staženo 12. března 2024).

Council on Foreign Relations. „War in Ukraine“. *Global Conflict Tracker* (9. února 2024), <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/conflict-ukraine> (staženo 16. března 2024).

Data Commons. „Russia – Place Explorer – Data Commons“. https://datacommons.org/place/country/RUS?utm_medium=explore&mprop=count&popt=Person&cpv=isInternetUser,True&hl=en (staženo 11. března 2024).

Dubtsova, Natalia. „From Pulpit to Propaganda Machine: Tracing the Russian Orthodox Church’s Role in Putin’s War“. *Reuters Institute for the Study of Journalism* (únor 2024), <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/pulpit-propaganda-machine-tracing-russian-orthodox-churchs-role-putins-war> (staženo 8. března 2024).

Ellerbeck, Stefan. „1 Year On: A Timeline of the War in Ukraine“. *World Economic Forum* (23. února 2023), <https://www.weforum.org/agenda/2023/02/ukraine-war-timeline->

one-year/ (staženo 21. března 2024).

European Commission. „Final Report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation“. Vydáno 12. března 2018, 0–44, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/node/3245> (staženo 21. března 2024).

Fedorchak, Viktoriya. *The Russia-Ukraine War: Towards Resilient Fighting Power*. Oxford: Taylor & Francis Group, 2024.

Graff, Peter et al., „Ukraine War: Major Developments since Russia’s Invasion“. *Reuters* (16. února 2023), <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-war-major-developments-since-russias-invasion-2023-02-16/> (staženo 21. března 2024).

Hameleers, Michael. „Disinformation as a context-bound phenomenon: toward a conceptual clarification integrating actors, intentions and techniques of creation and dissemination“. *Communication Theory* 33, č. 1 (únor 2023): 1–10, <https://academic.oup.com/ct/article/33/1/1/6759692> (staženo 21. března 2024).

Haran, Olexsyi, Burkovsky, Petro. „Ukraine after the Minsk Agreements“. What does Ukraine think?, *European Council on Foreign Relations* (2015): 17–24, <https://www.jstor.org/stable/resrep21660.5> (staženo 16. března 2024).

Iashchenko, Iulia. „Understanding Russian Disinformation Strategies inside and Outside the Country“. *Aspenia Online* (4. června 2023), <https://aspeniaonline.it/understanding-russian-disinformation-strategies-inside-and-outside-the-country/> (staženo 7. března 2024).

Jowett, Garth, a Victoria O'Donnell. *Propaganda & persuasion*. Los Angeles: Sage Publications, 2015.

Kao, Craig, a Silverman, Jeff. „Infamous Russian Troll Farm Appears to Be Source of Anti-Ukraine Propaganda“. *ProPublica* (11. března 2022), <https://www.propublica.org/article/infamous-russian-troll-farm-appears-to-be-source-of-anti-ukraine-propaganda> (staženo 8. března 2024).

Lasswell, Harold D. „The structure and function of communication in society“. In *The Communicaton of Ideas*, ed. L. Bryson. New York: Harper and Row, 1948, 37–51.

Lasswell, Harold D. „The Theory of Political Propaganda“. *The American Political Science Review* 21, č. 3 (1927): 627–631, <https://doi.org/10.2307/1945515> (staženo 29. února 2024).

Mankoff, Jeffery. „Russia’s War in Ukraine: Identity, History, and Conflict“. *Center for Strategic & International Studies* (22. dubna 2022), <https://www.csis.org/analysis/russias->

war-ukraine-identity-history-and-conflict (staženo 21. března 2024).

Menkiszak, Marek. „Why War Came to Ukraine“. *Russia's Long War on Ukraine*, German Marshall Fund of the United States (1. února 2016): 1–7, <https://www.jstor.org/stable/resrep19013.4> (staženo 12. března 2024).

Milliken, Jennifer. „The Study of Discourse in International Relations: A Critique of Research and Methods“. *European Journal of International Relations* 5, č. 2 (červen 1999): 225–254, <https://doi.org/10.1177/1354066199005002003> (staženo 24. dubna 2024).

Milmo, Dan. „YouTube Removes More than 9,000 Channels Relating to Ukraine War“. *The Guardian* (22. března 2022), <https://www.theguardian.com/technology/2022/may/22/youtube-ukraine-invasion-russia-video-removals> (staženo 3. dubna 2024).

Neumann, Iver B. *Russia and the Idea of Europe: A Study in Identity and International Relations* (Londýn: Taylor & Francis Group, 2016): <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=4710508> (staženo 24. dubna 2024).

O'Brien, Albert C. „Italian Youth in Conflict: Catholic Action and Fascist Italy, 1929 – 1931“. *The Catholic Historical Review* 68, č. 4 (1982): 625–635, <https://www.jstor.org/stable/25021460> (staženo 8. března 2024).

Ogrysko, Volodymyr. „Russian information and propaganda war: some methods and forms to counteract“. *NATO Strategic Communications Centre of Excellence* (20. září 2016): 1–5, https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/volodymyr_ogrysko_article_12-09-2016.pdf (staženo 12. března 2024).

Ostapchuk, Olesia. „Who is Mr. Solovyov“. *Holod Magazine* (vydáno 21. března 2023), <https://holod.media/en/2023/03/21/who-is-mr-solovyov/#> (staženo 3. dubna 2024).

Plokhyy, Serhii. *The Russo-Ukrainian War*. Londýn: Allen Lane, 2023.

Prágr, Ondřej. „Russian Propaganda Strategies and Its Influence on Central Europe“. *Centrum pro bezpečnostní analýzy a prevenci* (14. února 2023), <https://cbap.cz/archiv/5286> (staženo 11. března 2024).

Reynolds, Nathaniel. „Power, Profit, and Denial: Understanding Prigozhin's Role" in Putin's Not-So-Secret Mercenaries: Patronage, Geopolitics, and the Wagner Group. *Carnegie Endowment for International Peace* (1. července 2019): 4–8, <https://www.jstor.org/stable/resrep20986.5> (staženo 21. března 2024).

Roache, Madeline et al. „Russia-Ukraine Disinformation Tracking Center“. *NewsGuard* (8. března 2024), <https://www.newsguardtech.com/special-reports/russian-disinformation-tracking-center/> (staženo 11. března 2024).

Savage, Patrick. „Russian Social Media Information Operations: How Russia Has Used Social Media to Influence US Politics“. *American Security Project* (1. října 2017), <https://www.jstor.org/stable/resrep06042> (staženo 8. března 2024).

Scarr, Francis and the Visual Journalism team. „Ukraine War: The Talk-Show Hosts Telling Russians What to Believe“. *BBC News* (7. dubna 2023), <https://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-4af5a2e0-10d4-4d4f-b3bb-41e2d1fe35dd> (staženo 3. dubna 2024).

Sherr, James. „The Ukraine Conflict“. *The News East-West Discord: Russian Objectives, Western Interests*, Clingendael Institute (2015): 21–21, <https://www.jstor.org/stable/resrep05433.6> (staženo 16. března 2024).

Solovjov, Vladimir. „Rossija vojny ne knochet, no Donbass v obidu ne dast“. *Polnyj kontakt* via Vesti FM, dostupné ze Smotrim.ru (25. ledna 2022), <https://smotrim.ru/audio/2612389> (staženo 3. dubna 2024).

Tolz, Vera, Hutchings, Stephen. „Truth with a Z: Disinformation, War in Ukraine, and Russia’s Contradictory Discourse of Imperial Identity“. *Post-Soviet Affairs* 39, č. 5 (26. dubna 2023): 347–365, <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/1060586X.2023.2202581?needAccess=true> (staženo 16. března 2024).

Vartanova, Elena. „Media Landscapes: Russia“. *Media Landscapes* (2019), <https://medialandscapes.org/country/russia> (staženo 7. března 2024).

Vartanova, Elena. „Russia“. *Media Landscapes*, <https://medialandscapes.org/country/russia/media/print> (staženo 11. března 2024).

Walker, Nigel. „Conflict in Ukraine: A timeline“. *Commons Library Research Briefing* (22. srpna 2023): 1–39, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9476/CBP-9476.pdf> (staženo 16. března 2024).

Zevelev, Igor. „Russian National Identity and Foreign Policy.“ *Center for Strategic and International Studies* (1. prosince 2016): 1–26, <https://www.jstor.org/stable/resrep23235> (staženo 21. dubna 2024).

Seznam příloh

Příloha č. 1: Protiklady na základě definic Ruska (tabulka).

Příloha č. 2: Protiklady na základě definic Západu (tabulka).

Příloha č. 3: Samostatné výroky, které utváří obraz Ruska (tabulka).